

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η κρίση χρέους στις χώρες της Ευρώπης-Η περίπτωση της Ισλανδίας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΚΑΡΑΟΥΛΑΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2014

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....σελ.3

Κεφάλαιο 1ο

- 1.1. Οικονομική Ολοκλήρωση.....σελ.5
- 1.2. Ευρωπαϊκή Ένωση.....σελ.6
- 1.3. Ευρωζώνη.....σελ.8
- 1.4. Πληθωρισμός.....σελ.11
- 1.5. Δημόσιο Χρέος.....σελ.12
- 1.6. Ανεργία.....σελ.13

Κεφάλαιο 2ο

- 2.1 Οικονομική Κρίση της Ευρωζώνης.....σελ.15
- 2.2 Ελλάδα.....σελ.17
- 2.3 Ιρλανδία.....σελ.23
- 2.4 Ισπανία.....σελ.26
- 2.5 Πορτογαλία.....σελ.29
- 2.6 Κύπρος.....σελ.32
- 2.7 Ιταλία.....σελ.35
- 2.8 Γαλλία.....σελ.38

Κεφάλαιο 3ο

- 3.1 EFSF.....σελ.41
- 3.2 ESM.....σελ.46
- 3.3 Διαφορές μεταξύ EFSF και ESM.....σελ.50
- 3.4 Κριτικές.....σελ.51
- 3.5 Εναλλακτικές προτάσεις βιωσιμότητας των χρεών των χωρών της Ευρωζώνης.....σελ.53
- 3.6 Απόψεις.....σελ.55

Κεφάλαιο 4ο

- 4.1 Ισλανδία.....σελ.57
- 4.2 Ισλανδική Τραπεζική Κρίση.....σελ.58
- 4.3 Μέτρα Αντιμετώπισης της Κρίσης.....σελ.60

Επίλογος.....σελ.63

Εισαγωγή

Το τελευταίο διάστημα υπάρχει μια πρωτοφανής παγκόσμια οικονομική κρίση τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και σε ευρωπαϊκό η οποία αποτελεί και το μεγαλύτερο πρόβλημα τόσο των τεχνοκρατών όσο και των κυβερνήτων. Στην πραγματικότητα απ' ότι φαίνεται η κρίση δεν είναι μόνο οικονομική, αλλά ταυτοχρόνως και πολιτική,

κοινωνική, και
πολιτιστική. Η
Ευρωπαϊκή ήπειρος
ανέκαθεν είχε ως στόχο
την ευημερία του
πληθυσμού, κάτι το
οποίο φαίνεται ότι
τελικά αποδεικνύεται μη
πραγματικό καθώς τα
στατιστικά δείχνουν ότι
δεν υπάρχει καθόλου

ανάπτυξη , τα ποσοστά ανεργίας είναι ιδιαίτερα μεγάλα, έχει αυξηθεί η μετανάστευση, το όριο της φτώχειας ακμάζει συνεχώς. Όλα τα παραπάνω συμβαίνουν σήμερα εν έτη 2013 σε ανεπτυγμένες χώρες. Το οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ευρώ δείχνουν να καταρρέουν μέρα με τη μέρα παρά τα επικοινωνιακά τρικ των ΜΜΕ που πληροφορούν για το αντίθετο. Η Ευρωπαϊκή κρίση χρέους είναι το πρόβλημα το οποίο απασχολεί και μονοπωλεί καθημερινά το ενδιαφέρον των δημοσιογράφων, των οικονομικών αναλυτών , των επιχειρηματιών , των απλών καθημερινών πολιτών. Ως λύση στο συγκεκριμένο πρόβλημα παρουσιάζεται ο δανεισμός και όχι από εμπορικές τράπεζες καθώς οι περισσότερες έχουν πτωχεύσει αλλά από διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς(όπως το ΔΝΤ), διεθνείς τράπεζες (όπως η παγκόσμια τράπεζα, ΕΚΤ), αλλά και από χρηματοπιστωτικούς μηχανισμούς στήριξης(όπως ο ESM, EFSF). Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες έχουν ζητήσει δάνεια από το ΔΝΤ, ΕΕ, ΕΚΤ και παγκόσμια τράπεζα, αρκετές εκ των οποίων ανεπτυγμένες (χώρες της ευρωζώνης όπως η Ιρλανδία, Ελλάδα, Κύπρος, Πορτογαλία, Ισπανία) αλλά και αναπτυσσόμενες (όπως η Ρουμανία, η Ουκρανία , η Λευκορωσία , η Σερβία , η Λετονία , η Ουγγαρία). Το αποτέλεσμα δεν ήταν το προσδοκώμενο για τις περισσότερες τουλάχιστον μέχρι σήμερα καθώς η λιτότητα και τα μνημόνια που επιβάλλονται από τους πιστωτές οδηγούν σε αποδυνάμωση και κοινωνικές αναταραχές. Βεβαίως υπάρχουν και εξαιρέσεις όπου έχει γίνει και αποπληρωμή των δανείων από χώρες όπως η Ουγγαρία, η οποία ζήτησε μάλιστα και την πόρτα της εξόδου στο κλιμάκιο του ΔΝΤ καθώς ο σκοπός του όπως αναφέρει η επίσημη ανακοίνωση της κυβέρνησης επετεύχθη, και η Λετονία η οποία βρίσκεται κοντά στην αποπληρωμή του κάτι το οποίο θα της δώσει και το εισιτήριο για την ένταξη της στην ευρωζώνη την 1^η Ιανουαρίου του 2014. Η έκπληξη και ταυτόχρονα το πρότυπο χώρας το οποίο αντιμετώπισε με επιτυχία την τραπεζική κρίση του 2008 και την ολική αποπληρωμή του δανείου της απ το ΔΝΤ και από άλλες χώρες είναι η περίπτωση της Ισλανδίας με την οποία και θα ασχοληθούμε εκτενέστερα. Η τελευταία είναι η μόνη ευρωπαϊκή χώρα λοιπόν η οποία έχει καταφέρει να αποπληρώσει το χρέος της σε δύο μόλις χρόνια την περίοδο 2009-2011, να μειώσει το δημόσιο χρέος της, να μειώσει την

ανεργία της και να έχει ανάπτυξη. Παρακάτω θα αναλύσουμε το πόσο μπορεί μια νομισματική και πολιτική ένωση όπως η ΕΕ να αντιμετωπίσει μια οικονομική κρίση. Πώς μπορεί ένα νόμισμα όπως το ευρώ να διατηρήσει την αξιοπιστία του στις διεθνείς αγορές. Πως οι δυνατές χώρες της ένωσης ωφελούνται ή όχι απ την κρίση. Τελικά είναι καλύτερο μια χώρα να έχει ενιαίο νόμισμα με άλλες η μήπως να περιοριστεί στις δικές της δυνάμεις; Είναι καλύτερο μια χώρα να ανήκει σε μια πολιτική και οικονομική ένωση η μήπως όχι; Μήπως η ένωση ωφελεί τους δυνατούς έναντι των αδυνάτων; Εν κατακλείδι θα μελετήσουμε τον τρόπο διαχείρισης της κρίσης χρέους εντός και εκτός ευρωζώνης, τα αίτια της κρίσης, την παρούσα φάση της κρίσης και κυρίως της συνέπειες της κρίσης και κατά πόσο το μοντέλο της Ισλανδίας μπορεί να εφαρμοστεί και στις υπόλοιπες χώρες της ένωσης.

Αρχικά θα κάνουμε μια αναφορά σχετικά με το τι είναι η **Οικονομική Ολοκλήρωση** , και αναφέρουμε το κυριότερο παράδειγμα αυτής το οποίο είναι η **Ευρωπαϊκή Ένωση**.

Κεφάλαιο 1^ο

1.1 Οικονομική Ολοκλήρωση

Οικονομική ολοκλήρωση λοιπόν εννοούμε την διαδικασία κατά την οποία διάφορα κράτη προσπαθούν να συστήσουν έναν οικονομικό χώρο , ο οποίος είναι απαλλαγμένος από κάθε είδους εμπόδια στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών και στον οποίο οι διαφορές στις τιμές των αγαθών, στο κόστος των συντελεστών παραγωγής κλπ. Μειώνονται ή ακόμα εξαφανίζονται. Βέβαια ο ορισμός αυτός είναι σχετικός με την έννοια ότι υπάρχουν διάφορες διαβαθμίσεις οικονομικής ολοκλήρωσης. Μέσω της οικονομικής ολοκλήρωσης δημιουργείται μια μεγαλύτερη αγορά η οποία θεωρείται ότι συμβάλλει στην ανάπτυξη και την ευημερία των κρατών μελών. Να αναφέρουμε επίσης ότι η οικονομική ολοκλήρωση δεν είναι μια οικονομική συνεργασία αλλά και πολιτική, νομική, κοινωνική και πολιτιστική καθώς στην ουσία ενοποιούνται, “συγκρούονται” ή εξαλείφονται ήθη, έθιμα , θρησκευτικές αντιλήψεις, νόμοι και κανόνες και γενικότερα κοινωνικές αντιλήψεις σε πολλά θέματα. Υπάρχει μια απορρόφηση μέσω της πολυμορφίας, των δυνατών οικονομικών έναντι των αδύναμων. Επομένως καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η οικονομική ολοκλήρωση είναι μια χρονοβόρα, περίπλοκη και λεπτή διαδικασία.

Οι τέσσερις συνηθέστερες μορφές οικονομικής ολοκλήρωσης είναι οι εξής:

1) Η ελεύθερη ζώνη συναλλαγών

Όπου οι χώρες μέλη καταργούν τους δασμούς και οποιοσδήποτε άλλους περιορισμούς στις εμπορικές τους συναλλαγές, αλλά κάθε μέλος είναι ελεύθερο να καθορίζει την εμπορική του πολιτική έναντι τρίτων χωρών

2) Η τελωνειακή ένωση

Όπου πέρα απ την κατάργηση των δασμών και των άλλων εμπορικών περιορισμών, προβλέπει την καθιέρωση κοινού δασμολογίου έναντι τρίτων χωρών.

3) Η Κοινή Αγορά

Όπου πέρα από τα χαρακτηριστικά της τελωνειακής ένωσης προβλέπει και την ελεύθερη μετακίνηση των συντελεστών παραγωγής μεταξύ των χωρών μελών.

4) Οικονομική και Νομισματική Ένωση

Η συγκεκριμένη αποτελεί τη στενότερη μορφή οικονομικής ολοκλήρωσης και είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα λόγω των εντυπωσιακών εξελίξεων που επήλθαν στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα τα τελευταία χρόνια. Αυτή προβλέπει τον συντονισμό των νομισματικών και δημοσιονομικών συστημάτων των χωρών-μελών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτή είναι η Ευρωζώνη η οποία βρίσκεται κάτω από τη στέγη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση λοιπόν αποτελεί την πολιτική και νομική υποδομή της διαχρονικής και μελλοντικής επιβίωσης της οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

1.2 Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή ένωση είναι μια οικονομική και πολιτική ένωση είκοσι οκτώ ευρωπαϊκών κρατών. Ιδρύθηκε την 1^η Νοεμβρίου 1993 με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή γνωστότερης ως συνθήκης του Μάαστριχτ, βασιζόμενη στις τότε ευρωπαϊκές κοινότητες (Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας). Από τότε νέες διευρύνσεις έχουν αυξήσει τον αριθμό των κρατών μελών της και μεταγενέστερες τροποποιητικές συνθήκες έχουν επεκτείνει τις αρμοδιότητες της. Θεωρείται ως η ισχυρότερη ένωση κρατών μέχρι σήμερα στην παγκόσμια ιστορία με επιδιώξεις οικονομικού, κοινωνικού, πολιτικού και πολιτιστικού χαρακτήρα. Όπως αναφέραμε παραπάνω η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί το τρέχον στάδιο μιας ανοιχτής διαδικασίας ευρωπαϊκής οικονομικής ολοκλήρωσης

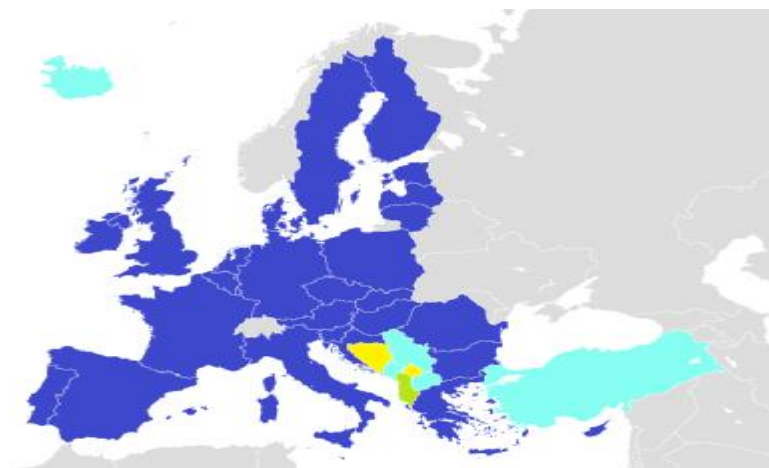

Με θέση σε ισχύ την 1^η Δεκεμβρίου του 2009 της Συνθήκης της Λισαβόνας η Ευρωπαϊκή Ένωση αντικατέστησε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Πρώην ΕΟΚ) διαδεχόμενη αυτήν. Είναι μια από τις μεγαλύτερες οικονομίες και πολιτικές οντότητες στον κόσμο με περισσότερους από 500 εκατομμύρια κατοίκους η 7,3% του παγκόσμιου πληθυσμού και συνδυασμένο ονομαστικό ΑΕΠ 12,2 τρισεκατομμύρια ευρώ το 2010. Έχει δημιουργήσει μια εσωτερική αγορά με ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων, διαθέτει κοινή αγροτική και αλιευτική πολιτική και κοινή εμπορική πολιτική προς τις τρίτες χώρες, όπως επίσης και περιφερειακή πολιτική για την υποστήριξη των φτωχότερων περιφερειών της. Επιδιώκει να αποτελέσει ένα Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης για τον οποίο τα κράτη μέλη της συνεργάζονται στενά επί πολιτικών σχετικά με ελέγχους στα σύνορα (εσωτερικά και εξωτερικά), το άσυλο, τη μετανάστευση, τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις, καθώς και αστυνομική συνεργασία. Στο πλαίσιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης εισήγαγε ενιαίο νόμισμα το ευρώ που έχει υιοθετηθεί από δεκαεπτά κράτη μέλη μέχρι σήμερα τα οποία αποτελούν την Ευρωζώνη. Η ευρωζώνη από το 2009 μαστίζεται από μία πρωτοφανή οικονομική κρίση η οποία έχει και πολιτικές και κοινωνικές συνέπειες και στην ουσία αποτελεί και την πρώτη κρίση από την δημιουργία της ένωσης (Περισσότερα θα αναφέρουμε παρακάτω). Η Ευρωπαϊκή Ένωση επίσης προωθεί μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας προς το παρόν σε διακυβερνητικό επίπεδο.

Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ περιλαμβάνουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.

Οι πολίτες των κρατών μελών είναι παράλληλα και πολίτες της Ένωσης: μπορούν μεταξύ άλλων, να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, να εκλέγουν και να εκλέγονται μια φορά κάθε πέντε έτη στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όπως και στις εθνικές και δημοτικές εκλογές του τόπου κατοικίας τους κάθε τέσσερα έτη. Παράλληλα ο έλεγχος διαβατηρίων στα περισσότερα εσωτερικά σύνορα καταργήθηκε με τη συμφωνία του Σένγκεν (Schengen). Την 1^η Ιουλίου 2013 η Κροατία έγινε το 28^ο μέλος της Ένωσης. Ακόμη η ΕΕ τιμήθηκε με Νόμπελ Ειρήνης το 2012.

Τα 28 κράτη μέλη της Ένωσης είναι τα εξής:

Αυστρία,Βέλγιο,Βουλγαρία,Κύπρος,Τσεχία,Δανία,Εσθονία,Φινλανδία,Γαλλία,Γερμανία,Ελλάδα,Ουγγαρία,Ιρλανδία,Ιταλία,Λετονία,Λιθουανία,Λουξεμβούργο,Μάλτα,Ολλανδία,Πολωνία,Πορτογαλία,Ρουμανία,Σλοβακία,Σλοβενία,Ισπανία,Σουηδία,Ηνωμένο Βασίλειο και Κροατία.

1.3 Ευρωζώνη

Η Ευρωζώνη είναι μια οικονομική και νομισματική ένωση από 17 Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οποία έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως το κοινό νόμισμα τους. Η Ευρωζώνη απαρτίζεται από από την Αυστρία,Βέλγιο,Κύπρο,Εσθονία,Φινλανδία,Γαλλία,Γερμανία,Ελλάδα,Ιρλανδία,Ιταλία,Λουξεμβούργο,Μάλτα,Ολλανδία,Πορτογαλία,Σλοβενία,Σλοβακία,και Ισπανία. Τα υπόλοιπα μέλη είναι υποχρεωμένα να εισέλθουν στην ζώνη μόλις ικανοποιήσουν τα απαιτούμενα κριτήρια προσχώρησης.

Κανένα κράτος μέλος δεν έχει εξέλθει και δεν υπάρχουν σχετικές διατάξεις αποχώρησης ή απέλασης.

Η οικονομική πολιτική της ζώνης ασκείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα η οποία κυβερνάται από τον πρόεδρο και το συμβούλιο των διοικητών των κεντρικών εθνικών τραπεζών. Ο κύριος σκοπός της ΕΚΤ είναι η διατήρηση του πληθωρισμού σε σταθερά επίπεδα. Ωστόσο δεν υπάρχει κοινή εκπροσώπηση, κυβερνητική η νομισματική πολιτική παρά μόνο κάποιες κοινές συνεργασίες και αποφάσεις του Euro group οι οποίες αναφέρονται στην βασική γραμμή κατεύθυνσης της ζώνης. Οι παραπάνω αποφάσεις συνήθως λαμβάνονται απ τα ισχυρά κράτη μέλη των οποίων η γνώμη έχει μεγαλύτερη ισχύ απ' ότι των ασθενέστερων.

Μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης η ευρωζώνη έχει δημιουργήσει και εφαρμόσει διατάξεις για τη χορήγηση δανείων έκτακτης ανάγκης στα κράτη μέλη σε αντάλλαγμα για την ψήφιση των οικονομικών μεταρρυθμίσεων από τα τελευταία. Η ευρωζώνη επίσης έχει ψηφίσει μια σειρά δημοσιονομικών μέτρων τα οποία πρέπει να εφαρμόζουν τα κράτη μέλη προκειμένου να διασφαλισθεί η σταθερότητα στην περιοχή.

Συμπληρωματικά το Μονακό, το Σαν Μαρίνο, και το Βατικανό έχουν συνάψει επίσημες συμφωνίες με την ΕΕ προκειμένου να χρησιμοποιούν το ευρώ ως το επίσημο νόμισμα τους. Η Ανδόρρα επίσης συζήτησε επίσης μια παρόμοια συμφωνία, η οποία της επιτρέπει να χρησιμοποιούν το ευρώ από την 1^η Ιουλίου του 2013. Το Κόσοβο και το Μαυροβούνιο έχουν επίσης υιοθετήσει το ευρώ μονομερώς. Ωστόσο οι συγκεκριμένες χώρες δεν αποτελούν επίσημα μέρος της ευρωζώνης και δεν έχουν καμία απολύτως εκπροσώπηση στην ΕΚΤ ή στα συμβούλια του Euro Group.

Διοίκηση και εκπροσώπηση:

Η νομισματική πολιτική όλων των χωρών της ευρωζώνης διαχειρίζεται απ την ΕΚΤ και το Ευρωσύστημα το οποίο αποτελείται από την ΕΚΤ και τις κεντρικές τράπεζες των χωρών μελών της ΕΕ που ανήκουν στην ευρωζώνη. Οι χώρες εκτός της ζώνης δεν εκπροσωπούνται σ αυτά τα ιδρύματα. Ενώ όλες οι χώρες της ΕΕ είναι μέρος της Ευρωσυστήματος των κεντρικών τραπεζών (ESCB), όπως έχει αναφερθεί προηγουμένως, χώρες οι οποίες δεν ανήκουν στην ΕΕ δεν έχουν καμία απολύτως δυνατότητα έκφρασης γνώμης σ αυτά τα τρία ιδρύματα. Η ΕΚΤ έχει την εξουσιοδότηση να σχεδιάζει και να εκδίδει

χαρτονομίσματα καθώς και την ποσότητα κυκλοφορίας κερμάτων. Ο πρόεδρος της ΕΚΤ είναι ο Mario Draghi.

Η ευρωζώνη εκπροσωπείται πολιτικά απ τους υπουργούς οικονομικών των κρατών μελών, το συμβούλιο των οποίων συλλογικά ονομάζεται Euro Group, του οποίου ηγείται ο πρόεδρος, ο οποίος αλλάζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Αυτή τη στιγμή πρόεδρος του Euro Group είναι ο ολλανδός Jeroen Dijsselbloem.

Κριτήρια προσχώρησης:

Μια χώρα της ΕΕ για να μπορεί να προσχωρήσει στην ευρωζώνη θα πρέπει να ικανοποιεί τα παρακάτω κριτήρια:

- Το δημόσιο χρέος να μην είναι πάνω από 60% του Α.Ε.Π.
- Το ποσοστό του ετήσιου πληθωρισμού να μην ξεπερνά το 2,5% των τριών χωρών της κοινότητας με τις καλύτερες επιδόσεις.
- Το δημοσιονομικό έλλειμμα να μην είναι μεγαλύτερο του 3% του Α.Ε.Π.
- Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια να μην αποκλίνουν περισσότερο από 2 ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο των τριών χωρών με τις καλύτερες επιδόσεις.
- Το νόμισμα της χώρας να έχει επιτυχή συμμετοχή τα δύο τελευταία χρόνια πριν την είσοδο του στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση(Ο.Ν.Ε.),στη ζώνη διακύμανσης του +-15% του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος(Ε.Ν.Σ.).
- Η σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας του υπό ένταξης νομίσματος αντανακλά στη γενικότερη σταθερότητα της οικονομίας και την καλή κατάσταση του ισοζυγίου πληρωμών.

Οι χώρες οι οποίες θα προσχωρήσουν στην ευρωζώνη την επόμενη διετία είναι η Λετονία την 1^η Ιανουαρίου 2014 και η Λιθουανία την 1^η Ιανουαρίου 2015.

1.4 Πληθωρισμός

Οι δείκτες πληθωρισμού στην ευρωζώνη από το 1999 έως και σήμερα:

Έτος	Ποσοστό πληθωρισμού
1999	1%
2000	1,70%
2001	3,10%
2002	2%
2003	1,80%
2004	2,50%
2005	2%
2006	2,50%
2007	1,90%
2008	3,70%
2009	0,00%
2010	1,70%
2011	2,70%
2012	2,40%
2013	1,40%

1.5 Δημόσιο Χρέος

Τα ποσοστά του δημοσίου χρέους των χωρών της ευρωζώνης είναι τα εξής:

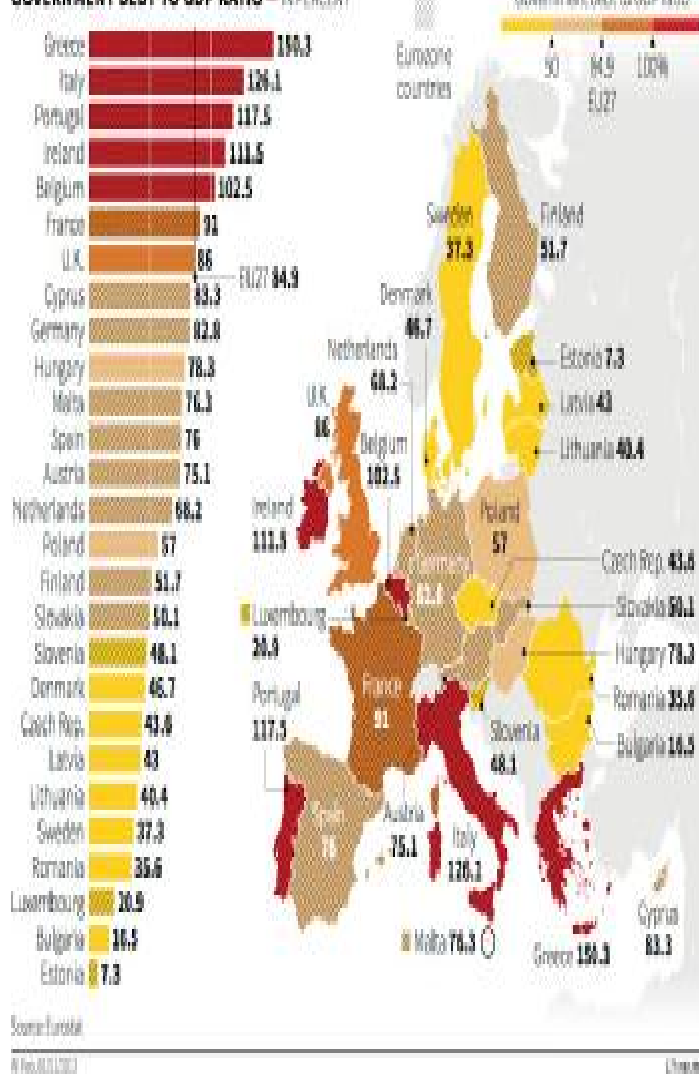
ΧΩΡΑ	ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ(2012)
 ΑΥΣΤΡΙΑ	75,1
 ΒΕΛΓΙΟ	102,5
 ΚΥΠΡΟΣ	83,3
 ΕΣΘΟΝΙΑ	7,3
 ΕΥΡΩΖΩΝΗ	84,9
 ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	51,7
 ΓΑΛΛΙΑ	91
 ΓΕΡΜΑΝΙΑ	82,8
 ΕΛΛΑΔΑ	150,3
 ΙΡΛΑΝΔΙΑ	111,5
 ΙΤΑΛΙΑ	126,1
 ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	20,9
 ΜΑΛΤΑ	76,3
 ΟΛΛΑΝΔΙΑ	68,2
 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	117,5
 ΣΛΟΒΑΚΙΑ	50,1
 ΣΛΟΒΕΝΙΑ	48,1
 ΙΣΠΑΝΙΑ	76

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται τα ποσοστά δημοσίου χρέους ανά χώρα συμπεριλαμβανομένων της ΕΕ και της Ευρωζώνης.

European government debt

At the end of the second quarter of 2012, the government debt to GDP ratio in the euro area stood at 90 percent, compared with 98.2 percent at the end of the first quarter of 2012. In the EU27, the ratio increased from 83.5 percent to 94.9 percent.

GOVERNMENT DEBT TO GDP RATIO – IN PERCENT

1.6 Ανεργία

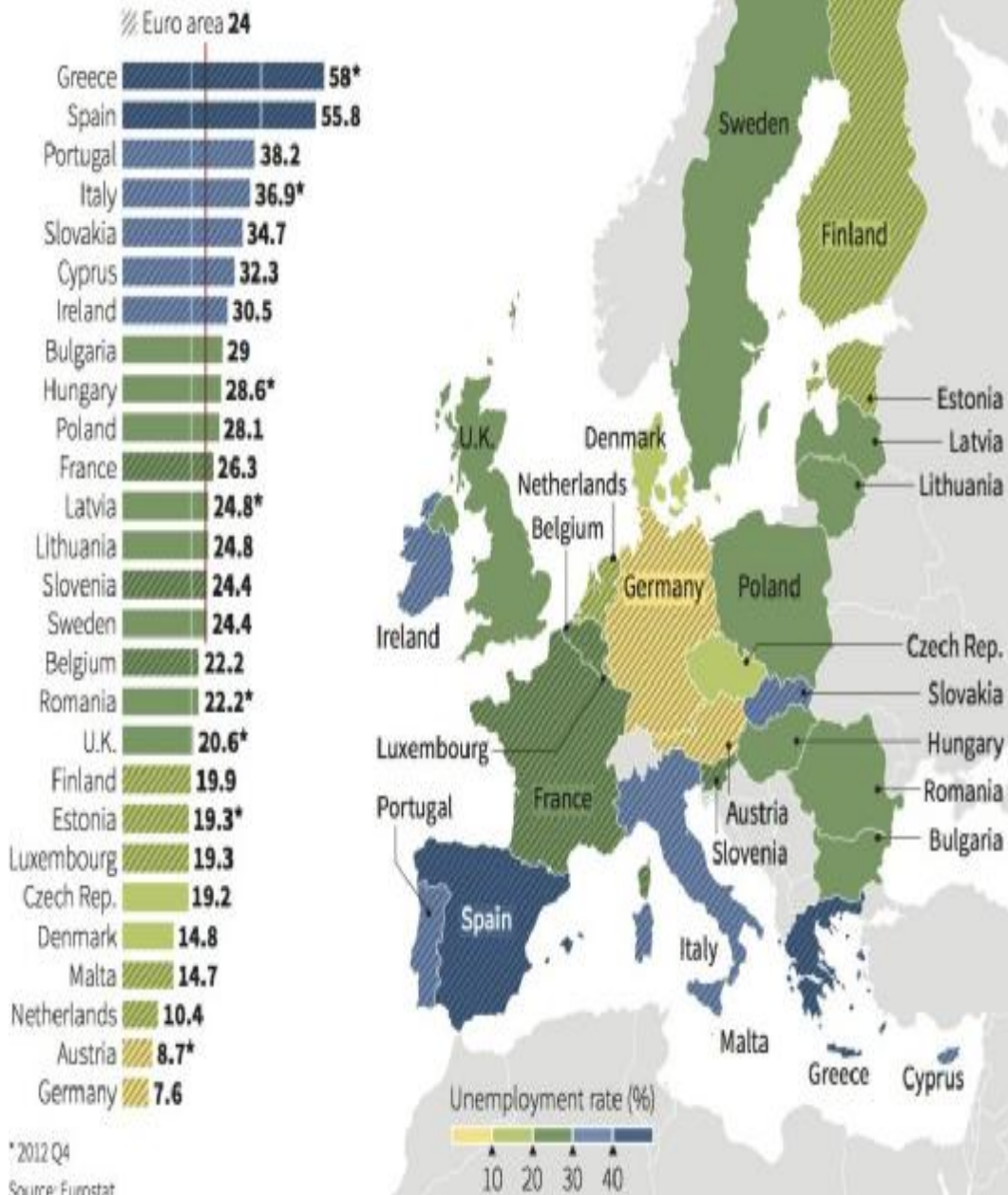
ΧΩΡΑ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2013	ΜΑΡΤΙΟΣ 2013	ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013	ΜΑΪΟΣ 2013	ΙΟΥΝΙΟΣ 2013	ΙΟΥΛΙΟΣ 2013
ΕΥΡΩΖΩΝΗ	12	12	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1
ΕΕ	10,9	11	11	11	11	11	11
ΒΕΛΓΙΟ	8,3	8,4	8,5	8,6	8,7	8,7	8,9
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	12,8	12,9	13	12,9	12,7	12,7	12,7
ΤΣΕΧΙΑ	7,1	7,2	7,3	7,1	7,1	6,8	6,8
ΔΑΝΙΑ	7,3	7,2	6,9	7	6,8	6,7	6,7
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,3
ΕΣΘΟΝΙΑ	9,8	9,3	8,7	8,3	8	7,9	8,1
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	13,8	13,7	13,7	13,7	13,9	13,9	13,8
ΕΛΛΑΔΑ	26,4	26,6	26,9	27,1	27,6	27,9	27,5
ΙΣΠΑΝΙΑ	26,3	26,4	26,4	26,5	26,4	26,3	26,3
ΓΑΛΛΙΑ	10,8	10,8	10,8	10,8	10,9	11	11
ΚΡΟΑΤΙΑ	17	16,7	16,5	16,5	16,4	16,5	16,7
ΙΤΑΛΙΑ	11,9	11,8	11,9	12	12,2	12,1	12
ΚΥΠΡΟΣ	14,2	14,6	14,9	15,8	16,3	17	17,3
ΛΕΤΟΝΙΑ	12,6	12,6	12,6	11,5	11,5	11,5	11,9
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	12,6	12,5	12,3	12,1	11,9	11,9	12,1
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	5,2	5,3	5,5	5,5	5,6	5,7	5,7
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	11,1	11,1	10,6	10,4	10,4	10,4	10,2
ΜΑΛΤΑ	6,4	6,3	6,2	6,1	6,1	6,1	6
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	6	6,2	6,4	6,5	6,6	6,8	7
ΑΥΣΤΡΙΑ	4,9	5	4,8	4,8	4,6	4,7	4,8
ΠΟΛΩΝΙΑ	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,5	10,4
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	17,6	17,6	17,5	17,3	17	16,7	16,5
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	7	7,1	7,2	7,4	7,3	7,5	7,5
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	10,3	10,6	11	11,1	11,2	11,2	11,2
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	14,3	14,2	14,1	14,1	14,2	14,4	14,3
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	8	8,1	8,1	8,1	8,1	8	8
ΣΟΥΗΔΙΑ	8	8,2	8,3	8,3	8,3	7,9	7,8

Eurozone youth unemployment

The unemployment rate among Europeans aged 15-24 years edged higher in the first quarter of the year — 23.5% of youth in the EU27 were jobless.

UNEMPLOYMENT RATE — SEASONALLY-ADJUSTED, 2013 Q1 (%)

Τα ποσοστά της ανεργίας στις χώρες τις ΕΕ συμπεριλαμβανομένης και της Ευρωζώνης είναι ιδιαίτερα υψηλά το τελευταίο διάστημα ιδίως μετά το ξέσπασμα της πρωτοφανούς οικονομικής κρίσης από το 2009 και έπειτα. Αυτή τη στιγμή ο μέσος όρος των ανέργων της ευρωζώνης είναι 12,1%, ένα ιδιαίτερα ανησυχητικό και υψηλό ποσοστό για μία οικονομική και νομισματική ένωση του βεληνεκούς της ζώνης. Πιο αναλυτικά τα στοιχεία της Eurostat για το πρώτο επτάμηνο του 2013 είναι: (βλ. πίνακα σελ 13)

Ένα άλλο πρόβλημα που αφορά την ανεργία στην Ευρωζώνη είναι η ανεργία των νέων η οποία κυμαίνεται σε πολύ υψηλά ποσοστά με την Ελλάδα να κατέχει την κορυφή με 58%,ακολουθούν η Ισπανία 55,8%, η Πορτογαλία με 38,2%,η Ιταλία με 36,9% και η Σλοβακία με 34,7%.(βλ. πίνακα σελ. 14)

Κεφάλαιο 2^ο

2.1 Οικονομική Κρίση της Ευρωζώνης

Η Ευρωπαϊκή κρίση χρέους (συχνά αναφέρεται και ως κρίση της Ευρωζώνης) είναι μία συνεχόμενη χρηματοοικονομική κρίση η οποία έχει κάνει δύσκολο ή απίθανο για κάποιες χώρες στην ευρωπαϊκή περιοχή να εξοφλήσουν ή να αναχρηματοδοτήσουν το κρατικό τους χρέος χωρίς την βοήθεια τρίτων.

Το 1992 τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπέγραψαν τη συνθήκη του Μάαστριχτ, σύμφωνα με την οποία δεσμεύτηκαν να περιορίσουν τις ελλειμματικές δαπάνες και τα επίπεδα του χρέους. Ωστόσο στις αρχές της δεκαετίας του 2000 ένας αριθμός των κρατών μελών της Ε.Ε. παρέλειπαν να παραμείνουν εντός των ορίων των κριτηρίων του Μάαστριχτ και στράφηκαν προς την τιτλοποίηση των μελλοντικών εσόδων των κυβερνήσεων προκειμένου να μειώσουν τα χρέη και τα ελλείμματα τους. Οι κυβερνώντες πούλησαν δικαιώματα για να λάβουν μελλοντικές ταμειακές ροές, επιτρέποντας στις κυβερνήσεις να αντλήσουν κεφάλαια χωρίς να παραβιάζεται το χρέος και το έλλειμμα, αλλά παρακάμπτοντας τις βέλτιστες πρακτικές και αγνοώντας τα διεθνώς συμφωνηθέντα πρότυπα. Αυτό επέτρεψε στους κυβερνώντες να καλύψουν τα επίπεδα των ελλειμμάτων και των χρεών μέσω

ενός συνδυασμού τεχνικών, συμπεριλαμβανομένων των ασυνεπών λογιστικών, συναλλαγών εκτός ισολογισμού, καθώς και μέσω της χρήσης σύνθετων δομών ισοτιμιών και πιστωτικών παραγώγων. Η Γερμανία για παράδειγμα έλαβε την περίοδο 2005-2006, 15.5 δισεκατομμύρια ευρώ από την τιτλοποίηση των συνταξιοδοτικών πληρωμών από τις Deutsche Telekom , Deutsche Post και τη Deutsche Postbank, αλλά εγγυήθηκε πληρωμές έτσι ώστε οι επενδυτές να φέρουν μόνο τον κίνδυνο της πιστοληπτικής ικανότητας της Γερμανικής κυβέρνησης και οι συναλλαγές ήταν τελικά καταγεγραμμένες στα δημοσιονομικά στατιστικά της Ευρώπης ως δημόσιος δανεισμός και όχι ως πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων.

Από τα τέλη του 2009 , αναπτύχθηκαν φόβοι μεταξύ των επενδυτών για ενδεχόμενη κρίση χρέους σαν αποτέλεσμα της αύξησης των επιπέδων του ιδιωτικού και δημοσίου χρέους ανά τον κόσμο μαζί με ένα κύμα υποβάθμισης του δημοσίου χρέους σε ορισμένα ευρωπαϊκά κράτη. Οι αιτίες της κρίσης ποικίλουν ανά χώρα. Σε αρκετές χώρες , τα ιδιωτικά χρέη που απορρέουν από την φούσκα των ακινήτων μεταφέρθηκαν στο δημόσιο χρέος ως αποτέλεσμα των διασώσεων του τραπεζικού συστήματος και των απαντήσεων των κυβερνήσεων για την επιβράδυνση των οικονομιών μετά τη φούσκα. Στην Ελλάδα ,οι δεσμεύσεις των υψηλών μισθών του δημοσίου τομέα και των συντάξεων συνδέθηκαν με την αύξηση του χρέους. Η δομή της Ευρωζώνης ως νομισματικής ένωσης (δηλ. χρήση ενός νομίσματος) και όχι ως δημοσιονομικής ένωσης (π.χ. διαφορετικοί κανόνες φορολογίας και δημοσίων συντάξεων) συνέβαλε στην κρίση και έβλαψε την ικανότητα των Ευρωπαϊκών ηγετών να αντιδράσουν. Οι Ευρωπαϊκές τράπεζες κατέχουν ένα σημαντικό ποσό δημοσίου χρέους , έτσι ώστε οι ανησυχίες σχετικά με τη φερεγγυότητα των τραπεζικών συστημάτων ή κυβερνήσεων να είναι αρνητικά ενισχυμένες.

Οι ανησυχίες που εντάθηκαν στις αρχές του 2010 και μετά, με αποτέλεσμα τα ευρωπαϊκά έθνη να εφαρμόσουν μια σειρά μέτρων οικονομικής στήριξης , όπως το ευρωπαϊκό ταμείο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (EFSF) και ο ευρωπαϊκός μηχανισμός στήριξης (ESM).

Εκτός από όλα τα πολιτικά μέτρα και τα προγράμματα διάσωσης που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση της ευρωπαϊκής κρίσης χρέους ,η ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα (ΕΚΤ) μείωσε τα ποσοστά των επιτοκίων και αύξησε την παροχή φθηνών δανείων με πάνω από ένα τρισεκατομμύριο ευρώ για να διατηρηθούν οι χρηματικές ροές μεταξύ των ευρωπαϊκών τραπεζών. Στις 6 Σεπτεμβρίου του 2012 ,η ΕΚΤ καθυσύχασε τις χρηματοπιστωτικές αγορές ανακοινώνοντας δωρεάν απεριόριστη υποστήριξη για όλες τις χώρες της ευρωζώνης που συμμετέχουν σε μία μεγάλου βεληνεκούς κρατική διάσωση/ή σ ένα ασφαλιστικό πρόγραμμα από το EFSF/ESM μέσω της μείωσης κάποιας απόδοσης των ολοκληρωμένων νομισματικών συναλλαγών.

Η κρίση δεν εισήγαγε μόνο οικονομικές επιπτώσεις για τις χώρες που επλήγησαν περισσότερο , αλλά είχε επίσης και ένα σημαντικό πολιτικό αντίκτυπο στις αποφάσεις των κυβερνήσεων σε 8 από τις 17 χώρες της ευρωζώνης, οδηγώντας σε πολιτικές και κοινωνικές αναταραχές στην Ελλάδα, την Ιρλανδία , την Ιταλία , την Πορτογαλία , τη Σλοβενία , την Ισπανία ,τη Σλοβακία ,και την Ολλανδία.

Αίτια

Πολλοί οικονομολόγοι, δημοσιογράφοι και αναλυτές αναφέρουν ότι η κρίση στην Ευρωζώνη προκλήθηκε κυρίως απ' την χρηματοοικονομική κρίση που ξέσπασε στις Η.Π.Α. με την φούσκα των ακινήτων την περίοδο 2007-2008. Ωστόσο το Κογκρέσο της ομοσπονδιακής βουλής των Η.Π.Α. αναφέρει ότι κύρια αιτία της εξάπλωσης της κρίσης στην Ευρωζώνη είναι η Ελλάδα, και κυρίως η μη παρουσίαση των πραγματικών στοιχείων για το δημοσιονομικό της έλλειμμα. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να προκληθεί το λεγόμενο φαινόμενο του ντόμινο ανισορροπίας και αστάθειας και στις υπόλοιπες οικονομίες της Ευρωζώνης όπως αυτή της Ιρλανδίας, της Πορτογαλίας, της Κύπρου, της Ισπανίας, της Ιταλίας και προσφάτως και της Γαλλίας.

Στη συνέχεια ακολουθεί επιμέρους ανάλυση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης στις χώρες μέλη της Ευρωζώνης που αντιμετωπίζουν το μεγαλύτερο πρόβλημα διαχείρισης χρέους.

2.2 Ελλάδα

Κανείς δεν θα φανταζόταν ότι η οικονομία της Ελλάδας στα μέσα της δεκαετίας του 2000 θα είχε πρόβλημα όσον αφορά τις οικονομικές της συναλλαγές. Μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης το 2008 άρχισαν να φαίνονται τα πρώτα σημάδια της κρίσης και στην Ελληνική οικονομία. Το δημοσιονομικό έλλειμμα το 2009 ήταν γύρω στο 6% και το 2010 έφτασε στο 12,7% σύμφωνα μετά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας(ΕΛΣΤΑΤ). Ωστόσο στη συνέχεια αποδείχθηκε ότι τα επίσημα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ ήταν παραποιημένα προς τα κάτω και μετά από την επίσημη έρευνα που διεξήχθη από την Ευρωπαϊκή στατιστική υπηρεσία προέκυψε ότι τα στοιχεία ήταν 15,6% του ΑΕΠ για το 2009 και 10,8% του ΑΕΠ για το 2010, ένα ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό για μια ανεπτυγμένη οικονομία της ευρωζώνης.

Στις 23 Απριλίου του 2010 η κυβέρνηση Παπανδρέου ζητά πακέτο διάσωσης 45 δις € από την Ε.Ε. και το Δ.Ν.Τ. για να καλύψει τις χρηματοοικονομικές ανάγκες της χώρας. Μερικές μέρες αργότερα ο οίκος αξιολόγησης Standard and Poor's υποβαθμίζει την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας και αρχίζουν να καλλιεργούνται αμυδρά φόβοι μελλοντικής χρεοκοπίας, μια κατάσταση μέσω της οποίας η επενδυτές θα μπορούσαν να χάσουν το 30-50% των χρημάτων τους. Συνέπεια της υποβάθμισης ήταν η υποχώρηση του ευρώ έναντι του δολαρίου, καθώς και των χρηματιστηριακών αγορών παγκοσμίως.

Την 1^η Μαΐου του ίδιου έτους η Ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε μια σειρά μέτρων λιτότητας προκειμένου να διασφαλίσει ένα πακέτο διάσωσης της τάξεως των 110 δις €. Αυτό είχε ως συνέπεια τον θυμό των πολιτών, την κοινωνική εξαθλίωση, και τις μαζικές διαδηλώσεις στους δρόμους. Η πολιτική και κοινωνική συνοχή ήταν σε λεπτό σημείο καθώς υπήρχε ανισορροπία και αστάθεια. Προϋπόθεση για την εκταμίευση των δόσεων του πακέτου διάσωσης είναι η τήρηση των δεσμεύσεων και των μέτρων τα οποία όφειλε να εφαρμόσει η Ελληνική κυβέρνηση. Επιβλέπον όργανο για την πορεία της εκτέλεσης των δεσμεύσεων είναι μια τριμερής επιτροπή που αποτελείται από απεσταλμένους του Δ.Ν.Τ. της Ε.Κ.Τ. και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το όνομα αυτής είναι: τρόικα. Η τρόικα λοιπόν πέρα από το πρώτο πακέτο προσέφερε στην Ελλάδα ένα δεύτερο πακέτο διάσωσης της τάξεως των 130 δις € με τους εξής όρους, την αύξηση των μέτρων λιτότητας και την αναδιάρθρωση του δημοσίου χρέους. Εκείνη την στιγμή ο πρωθυπουργός Γιώργος Παπανδρέου έκανε μια κίνηση που εξέπληξε πολλούς, ανακοινώνοντας δημοψήφισμα με θέμα την αποδοχή ή όχι του νέου πακέτου διάσωσης. Η συγκεκριμένη κίνηση προκάλεσε σύγχυση τόσο στις διεθνείς αγορές όσο και στην Ευρωζώνη. Τελικά έπειτα από έντονες πιέσεις το Δεκέμβριο του 2011 ο Γεώργιος Παπανδρέου παραιτήθηκε αφού συμφώνησε την συγκρότηση κυβέρνησης εθνικής ενότητας με την συμμετοχή των κομμάτων της ΝΔ και του ΛΑ.Ο.Σ. με διορισμό πρωθυπουργού τον τεχνοκράτη Λουκά Παπαδήμο με σκοπό τη διασφάλιση και εφαρμογή των συμφωνηθέντων μέχρις ότου εκταμιευθεί το δεύτερο πακέτο διάσωσης.

Όλα τα μέτρα λιτότητας που είχαν εφαρμοσθεί μέχρι τότε βόηθησαν την Ελλάδα να μειώσει το πρωτογενές έλλειμμα από το 10,6% του ΑΕΠ το 2009 στο 2,4% του ΑΕΠ το 2011 με ταυτόχρονη όμως χειροτέρευση της ύφεσης τόσο το 2010 όσο και το 2011. Επιπλέον υπήρξε συρρίκνωση του ΑΕΠ της τάξεως του 6,9%. Πολλές επιχειρήσεις κήρυξαν πτώχευση και άλλες

τόσες είτε συρρίκνωσαν το προσωπικό τους είτε μεταφέρθηκαν σε γειτονικές χώρες με χαμηλότερη φορολογία.

Στις αρχές του 2012 τα σενάρια πτώχευσης της Ελλάδας επανέρχονται, με πολλά δημοσιεύματα διεθνών περιοδικών και ιστότοπων να αναφέρουν ότι η Ελλάδα βρίσκεται σε ελεγχόμενη χρεοκοπία και η πραγματική χρεοκοπία είναι θέμα χρόνου. Έπειτα από ένα μήνα ανακοινώνεται το κούρεμα του χρέους της Ελλάδας κατά 110 δις € και η χορήγηση ενός δεύτερου πακέτου διάσωσης της τάξεως 130 δις € το οποίο βασίζεται σε σκληρότερα μέτρα λιτότητας, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης των δαπανών της χώρας της τάξεως των €3,3 δις για το 2012 και άλλα για €10 δις για τη διετία 2013-14. Για πρώτη φορά ένα πακέτο διάσωσης κράτους συμπεριλάμβανε συμφωνία αναδιάρθρωσης του δημοσίου χρέους με τους ιδιώτες κατόχους των ελληνικών ομολόγων (όπως τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρίες, επενδυτικά ταμεία) να δέχονται την ανταλλαγή ομολόγων με ένα κούρεμα της τάξεως του 50% της ονομαστικής τους αξίας. Είναι η μεγαλύτερη παγκόσμια συμφωνία αναδιάρθρωσης δημοσίου χρέους, με την επίτευξη του κουρέματος της τάξεως των €110 δις το χρέος της Ελλάδας έγινε πιο διαχειρίσιμο και έπεσε από τα €350 δις στα €240 δις το Μάρτιο του 2012 και βάσει των στοιχείων της τρόικα αναμένεται να πάρει μια πιο βιώσιμη μορφή το 2020 φτάνοντας στο 117% του ΑΕΠ.

Γύρω στα μέσα Μαΐου του ίδιου έτους ο σκοπός της κυβέρνησης εθνικής ενότητας είχε επιτευχθεί και η χώρα θα έπρεπε να πάει σε εκλογές. Στον πρώτο γύρω των εκλογών η χώρα δεν κατάφερε να σχηματίσει κυβέρνηση, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την επανάληψη των εκλογών στις 17 Ιουνίου. Οι κασσάνδρες άρχισαν να ηχούν ξανά για έξοδο της χώρας από την ευρωζώνη. Τελικά σχηματίστηκε μια τρικομματική κυβέρνηση απ' το αποδυναμωμένο ΠΑΣΟΚ, το κεντροαριστερό κόμμα της ΔΗΜΑΡ και την ΝΔ. Πρωθυπουργός ορκίστηκε ο Αντώνης Σαμαράς, του οποίου η θητεία συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

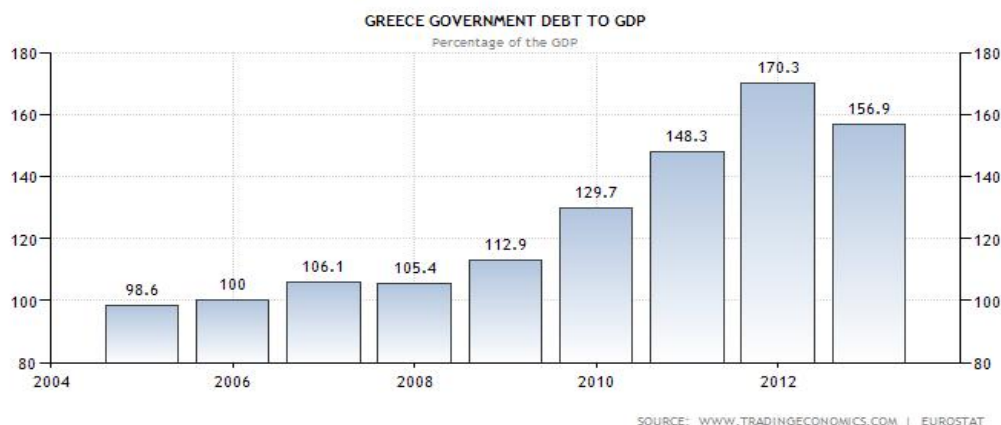
Η νέα κυβέρνηση ζήτησε την επιμήκυνση της περιόδου αποπληρωμής του χρέους από το 2015 στο 2017. Έτσι στη ουσία ζητήθηκε ένα νέο δανειακό πακέτο στήριξης της τάξεως των €32 δις για την περίοδο 2015-2016. Στην συνέχεια, τον Νοέμβριο άρχισαν να εμφανίζονται ξανά οι φόβοι για πιθανή χρεοκοπία. Η κυβέρνηση ενέκρινε μέτρα λιτότητας ύψους €18.8 δις συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής και τήρησης του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλάνου για την περίοδο 2013-2016. Σε αντάλλαγμα το eurogroup ενέκρινε τη μείωση των επιτοκίων δανεισμού και παρείχε στην Ελλάδα το οφειλόμενο δανειακό πακέτο προκειμένου να καλύψει εκ νέου τις χρηματοδοτικές της ανάγκες.

Για το 2013 αναφέρεται από την τρόικα και το υπουργείο οικονομικών ότι η ύφεση θα κλειδώσει στο 4% και το 2014 η ελληνική οικονομία θα αναπτυχθεί με ποσοστό 0,6%. Τα ποσοστά της ανεργίας έχουν φτάσει στο 27,9% με το 66,6% να είναι νέοι ηλικίας έως 24 ετών. Ένα μεγάλο ποσοστό του κόσμου έχει φτάσει κάτω από το όριο της φτώχειας και της εξαθλίωσης, με αποτέλεσμα την αύξηση της εγκληματικότητας, των αυτοκτονιών κάτι το οποίο έχει σαν αποτέλεσμα την διαταραχή της κοινωνικής συνοχής. Ωστόσο αρχίζουν να φαίνονται κάποια μικρά σημάδια βελτίωσης της ελληνικής οικονομίας χωρίς να υπάρχει εμφανής και διακριτή αίσθηση στην πραγματική οικονομία. Το ενθαρρυντικό είναι ότι το πρώτο

οκτάμηνο του 2013 επισκέφθηκαν τη χώρα 18 εκατομμύρια ξένοι τουρίστες, μια αύξηση της τάξεως του 15% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2012. Ωστόσο οι συνεχής συρρίκνωση των εισοδημάτων, με

την ταυτόχρονη αύξηση των τιμών και της αξίας του ρεύματος, του πετρελαίου θέρμανσης και της βενζίνης οδηγούν σε υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των

ελλήνων πολιτών.

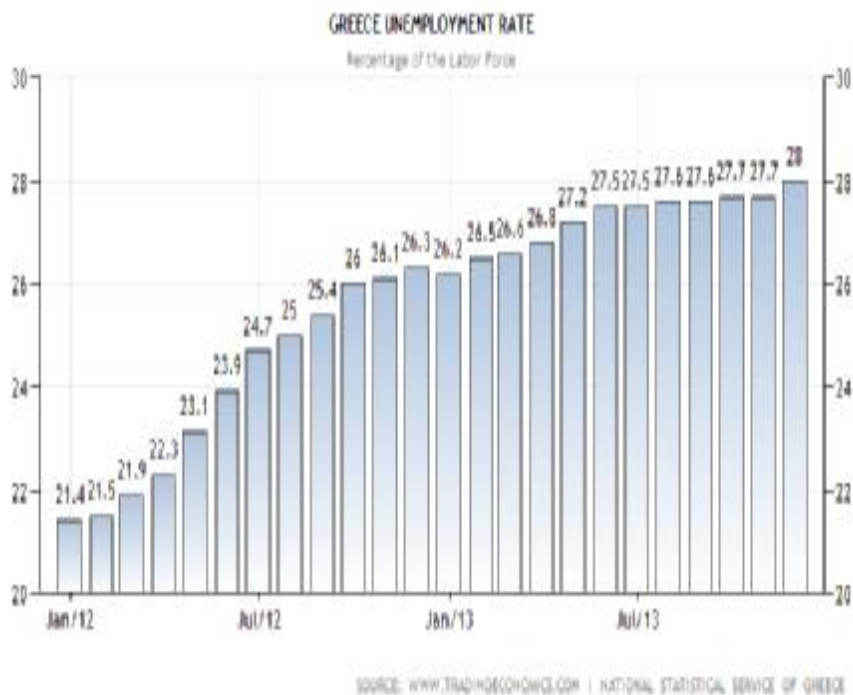
Το παραπάνω διάγραμμα δείχνει την πορεία του δημοσίου χρέους του ελληνικής οικονομίας. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ευρωπαϊκής στατιστικής υπηρεσίας το 2008 το δημόσιο χρέος άγγιξε το 112.9% του ΑΕΠ. Το 2009 μετά το ξέσπασμα της κρίσης ανήλθε στο 129.7% του ΑΕΠ. Το 2010 εκτοξεύτηκε στο 148.3%

και μετά το πακέτο διάσωσης έφτασε στο 170.3%, ένα ποσοστό ρεκόρ για μια ανεπτυγμένη οικονομία εν καιρώ ειρήνης. Την επόμενη χρονιά μετά το κούρεμα που συμφωνήθηκε μεταξύ των εταιρών το χρέος έπεσε μόλις στο 156.9%. Το τρίτο τρίμηνο του 2013 έκλεισε στο 171.8% του ΑΕΠ. Πολλοί αναλυτές αναφέρουν ότι για να γίνει βιώσιμο το χρέος πρέπει να μειωθεί τουλάχιστον στο 110% ΑΕΠ, ωστόσο οι δυνατές οικονομίες της ζώνης απορρίπτουν αυτό το ενδεχόμενο.

Στο διπλανό σχήμα παρουσιάζεται η πορεία του ΑΕΠ σε βάθος χρόνου (σελ.20). Από το 2008 έως το 2013 η ελληνική οικονομία είναι βυθισμένη στην ύφεση. Το 2008 το ΑΕΠ συρρικνώθηκε κατά 0,2%. Το 2009 η ύφεση έφτασε στο 3,1%. Το 2010 μετά τη σύναψη της πρώτης δανειακής σύμβασης της χώρας, η ύφεση συνεχίζει και αγγίζει το 4,9%. Το 2011 το -4,9% ανέβηκε στο -7,1%. Το 2011 έγινε το κούρεμα των ελληνικών ομολόγων, παρόλα αυτά η ύφεση επιμένει και το 2012 και κλείνει με 6,4%. Το 2014 αναμένεται ανάπτυξη και πρωτογενές πλεόνασμα για πρώτη φορά μετά από έξι χρόνια ύφεσης.

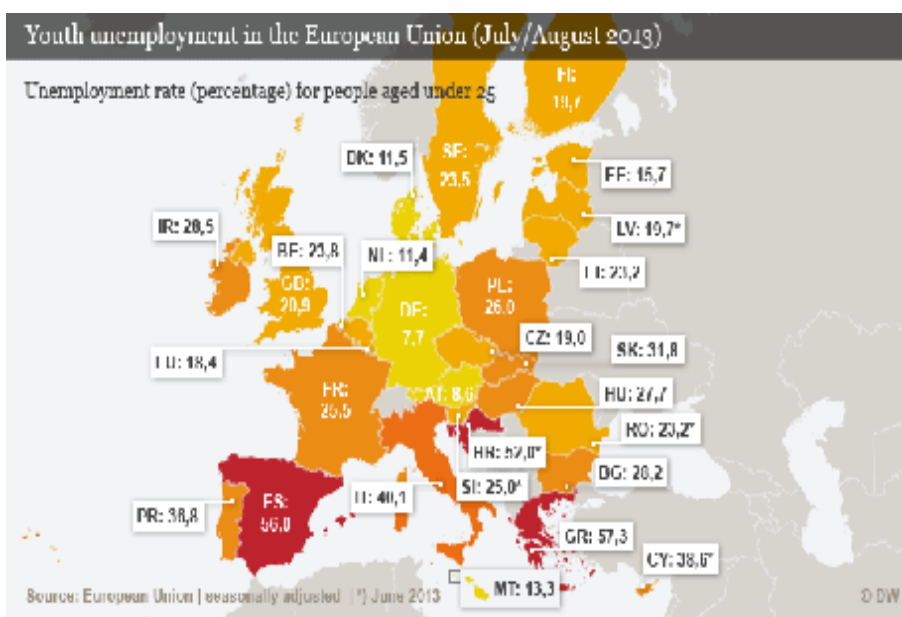
Το κόστος δανεισμού των δεκαετών ομολόγων όπως φαίνεται παραπάνω από 10.95% που ήταν τον Φεβρουάριο του 2013 έφτασε στο 8.18% τον Ιανουάριο του 2014.

Η ανεργία είναι ένα από τα φαινόμενα που μασιάζει την Ελλάδα τα τελευταία τέσσερα χρόνια, καθώς το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό της αποτελεί

πρώτο πρόβλημα στην κυβερνητική ατζέντα. Επίσης η νεανική ανεργία αγγίζει το 60%, διαμορφώνοντας ένα απαισιόδοξο περιβάλλον ανασφάλειας. Είναι προφανές ότι κρίση στην χώρα δεν είναι μόνο οικονομική, αλλά και πολιτική, κοινωνική καθώς κρίση αξιών. Η μετανάστευση αποτελεί ουσιαστική διέξοδο για μεγάλο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Από το παραπάνω διάγραμμα φαίνεται η κατά 6,6 μονάδες αύξηση της ανεργίας το διάστημα Ιανουαρίου 2012 έως Νοέμβριο 2013. Βάσει των επίσημων στοιχείων της Eurostat η ανεργία σήμερα ανέρχεται στο 28%.

Στο διπλανό διάγραμμα φαίνεται η πορεία της νεανικής ανεργίας στην Ελλάδα (57,3%) με τις χώρες που έχουν κόκκινο χρώμα να αντιμετωπίζουν το μεγαλύτερο πρόβλημα.

2.3 Ιρλανδία

Το Ιρλανδικό χρέος δεν προκλήθηκε από σπατάλη κρατικών δαπανών, αλλά απ τις εγγυήσεις της κυβέρνησης προς τις έξι μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας οι οποίες είχαν χρηματοδοτήσει τη φούσκα ακινήτων η οποία έσκασε το 2008. Στη συνέχεια οι τελευταίες κατέγραψαν ζημιές ύψους 100 δις € , οι οποίες δημιουργήθηκαν από επιχειρηματικά δάνεια επενδυτών της αγοράς ακινήτων και κατασκευών. Η ανεργία από το 4% που βρισκόταν το 2006 εκτοξεύεται στο 14% το 2010. Το πλεόνασμα του εθνικού προϋπολογισμού το 2007 αντιστρέφεται από έλλειμμα ύψους 32% του ΑΕΠ το 2010, το οποίο ήταν εκείνη τη στιγμή το υψηλότερο σε χώρα της Ευρωζώνης.

Η Ιρλανδική κυβέρνηση μετά τις έντονες πιέσεις των αγορών, και τις αλληπάλληλες υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας, αναγκάζεται να ζητήσει πακέτο διάσωσης από τους Ευρωπαίους εταίρους και το ΔΝΤ. Τελικά το πακέτο κλειδώνει στα 67,5 δις €, μια συμφωνία η οποία ανακοινώθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2010. Μαζί με το παραπάνω ποσό, προσθέτονται και 17,5 δις €, τα οποία προέρχονται από κρατικά αποθεματικά συντάξεων. Η κυβέρνηση τελικά εισπράττει βοήθεια 85 δις € από τα οποία τα 34 δις € θα διατεθούν για ανακεφαλαιοποιήσεις τραπεζών. Επιπλέον το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού θα πρέπει να έχει πέσει κάτω από 3% του ΑΕΠ μέχρι το 2015. Παρόλα τα μέτρα που έχουν ληφθεί, η εμπιστοσύνη στις αγορές δεν έχει αποκατασταθεί, και οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης δεν αναβαθμίζουν την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας.

Τον Ιούλιο του 2011 οι Ευρωπαίοι ηγέτες συμφωνούν να μειώσουν το επιτόκιο το οποίο έχει δανειστεί η χώρα από 6% σε 3,5-4% και να γίνει επιμήκυνση του χρόνου αποπληρωμής του χρέους κατά 15 χρόνια, αυτό θα βοηθήσει τα κρατικά ταμεία να εξοικονομούν κάθε χρόνο ποσά της τάξεως των 600-700 εκατ. €. Τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους η Ευρωπαϊκή επιτροπή αποφασίζει να βοηθήσει περισσότερο την ιρλανδική οικονομία μειώνοντας το επιτόκιο δανεισμού της χώρας (από τον EFSF) στο 2,59% ποσοστό το οποίο δανείζεται η ΕΚΤ από τις παγκόσμιες αγορές.

Η εκτιμήσεις για ανάκαμψη της ιρλανδικής οικονομίας έχουν αρχίσει να διαφαίνονται στον ορίζοντα με διάφορους αναλυτές να αναφέρουν ότι η χώρα θα μπορεί να βγει στις αγορές το δεύτερο μισό του 2012. Το κόστος των 10ετών

κρατικών ομολόγων από 12% τον Ιούλιο του 2011 αρχίζει και πέφτει σταδιακά σε ποσοστά υγιή για την χώρα.

Οι εκτιμήσεις επιβεβαιώνονται στις 26 Ιουλίου του 2012 με την χώρα να καταφέρνει την έξοδο στις αγορές, για πρώτη φορά μετά το 2010 πουλώνοντας 5 δις € κρατικού χρέους. Το κόστος δανεισμού των 5ετών ομολόγων έχει πέσει μόλις στο 5,9% και των 8ετων ομολόγων κυμαίνεται μόλις στο 6,1%. Το Δεκέμβριο του 2013 έπειτα από τρία χρόνια οικονομικής βοήθειας, η χώρα καταφέρνει να αποπληρώσει τους δανειστές της. Παρόλα αυτά η ανεργία παραμένει σε υψηλά επίπεδα και το δημόσιο χρέος αγγίζει το 117% του ΑΕΠ.

Παρακάτω φαίνεται η πορεία της ανεργίας από τον Ιανουάριο του 2012 έως τον Ιανουάριο του 2014

Τον Ιανουάριο του 2012 η ανεργία φτάνει στο υψηλότερο ποσοστό στην ιστορία της χώρας αγγίζοντας το 15.1%. Στη συνέχεια αρχίζει η καθοδική της πορεία. Τον Ιανουάριο του 2013 υποχωρεί κατά 1.2 μονάδες και τον επόμενο χρόνο, μετά από τέσσερα χρόνια μέτρων λιτότητας και περικοπών καταφέρνει να φτάσει στο 12.3%.

Στο προηγούμενο διάγραμμα φαίνεται η πορεία του δημοσίου χρέους από το 2004 έως τον Δεκέμβριο του 2012. Το 2008 η οικονομία της χώρας είναι μια απ τις καλύτερες της Ευρωζώνης έχοντας δημόσιο χρέος μόλις 25% του ΑΕΠ. Μετά το ξέσπασμα της φούσκας ακινήτων το 2009, το χρέος εκτοξεύεται στο 64,4% του ΑΕΠ το 2010. Παρόλα τα μέτρα λιτότητας και δημοσιονομικής πειθαρχίας το χρέος αυξάνεται κατά 27,8% το 2011 για να κλείσει με 117.4% το Δεκέμβριο του 2012. Την επόμενη χρονιά, η οποία ήταν και χρονιά αποπληρωμής των δανειστών το χρέος παραμένει σε υψηλά επίπεδα, αγγίζοντας το τρίτο τετράμηνο του 2013 το 124.8% του ΑΕΠ.

Η ετήσια πορεία του ιρλανδικού ΑΕΠ από το 2007 έως το 2014 έχει πολλές διακυμάνσεις κάτι το οποίο συμπεραίνουμε παρατηρώντας το παρακάτω

διάγραμμα. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας το 2007 το ΑΕΠ καταγράφει ανάπτυξη 5.0%, την επόμενη χρονιά, σημειώνεται ύφεση 2.2%. Το 2009 υπάρχει περαιτέρω συρρίκνωση 6.4%. Το 2010 αρχίζει η τροχιά ανάκαμψης, η ύφεση παραμένει στο 1.1%. Το 2011 καταγράφεται ανάπτυξη 2.2% και 0.2% το 2012. Για τις χρονιές 2013 και 2014 αναμένονται καλύτερα αποτελέσματα σύμφωνα με παγκόσμιες εκτιμήσεις. Το κόστος δανεισμού των 10ετών ομολόγων το 2011 ήταν 12% για να φτάσει τον Φεβρουάριο του 2014 μόλις στο 3.21%.

2.4 Ισπανία

Η οικονομία της Ισπανίας μέχρι το ξέσπασμα της κρίσης το 2008 ήταν υγιής και δεν υπήρχε πρόβλημα σχετικά με το δημόσιο χρέος της όπου κυμαινόταν στο 40% του ΑΕΠ της. Το 2008 με το που ξέσπασε η κρίση της φούσκας ακινήτων οι ισπανικές τράπεζες έχριζαν άμεσης

ανακεφαλαιοποίησης λόγω των επισφαλειών που δημιουργήθηκαν στο χώρο της αγοράς ακινήτων. Η Ισπανική κυβέρνηση έδωσε πολλά δις ευρώ για ανακεφαλαιοποιήσεις τραπεζών, με την Bankia να λαμβάνει πακέτο ύψους 19 δις ευρώ το Μάιο του 2012. Τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους τα ισπανικά πιστωτικά ιδρύματα ζήτησαν ανακεφαλαιοποίηση της τάξεως των 59 δις ευρώ.

Σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα άρχισε η υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας από τους διεθνούς οίκους αξιολόγησης. Προκειμένου να μην διαταραχθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ της χώρας και των αγορών η κυβέρνηση εφαρμόζει μέτρα λιτότητας και απ το 2011 ψηφίζεται νομοσχέδιο για ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς της προγραμματικής περιόδου μέχρι το 2020. Το συγκεκριμένο νομοσχέδιο αναφέρεται τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο , με ένα απ τα κύρια άρθρα του να αναφέρει τον περιορισμό του δημοσίου χρέους στο 60% του ΑΕΠ. Η οικονομία προκαλεί τις έντονες ανησυχίες των αγορών και μετά από έντονη πίεση των ΔΝΤ, και ΕΕ για πακέτο διάσωσης.

Το κόστος δανεισμού των δεκαετών κρατικών ομολόγων τον Ιούνιο του 2012 έφτασε στο 7% επιτόκιο υψηλό για ένα ομόλογο οικονομίας βεληνεκούς Ισπανίας. Η έξοδος στις αγορές πλέον αρχίζει και γίνεται δύσκολη. Η χώρα αναγκάζεται να ζητήσει πακέτο βοήθειας από την ΕΕ ύψους 100 δις ευρώ. Αμέσως ιδρύεται ταμείο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας όπου διαπιστώνει τις κεφαλαιακές ανάγκες των τραπεζών και αναλόγως καλύπτει τα ταμεία τους. Η ύφεση στην χώρα κυριαρχεί και ανέρχεται στο 1,6% για το 2012. Η ανεργία κυμαίνεται στο 25% και οι πολίτες αντιδρούν μαζικά σχετικά με την πολιτική λιτότητας που εφαρμόζεται. Το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους η ΕΚΤ εκδίδει ομόλογα χωρίς επιτόκιο για να διευκολύνει την αγορά. Η ανεργία τον Ιανουάριο του 2014 παραμένει υψηλή στα επίπεδα του 26% και το επιτόκιο της αγοράς δεκαετών ομολόγων έπεσε στο 3,6%.

Επιπλέον δεν λίγοι αυτοί που θεωρούν και θέλουν να ανεξαρτητοποιηθεί η Καταλονία από την υπόλοιπη Ισπανία καθώς επικρατεί η άποψη ότι το συγκεκριμένο κομμάτι είναι το πιο παραγωγικό , τουριστικό και πλούσιο της χώρας. Βέβαια τη συγκεκριμένη άποψη δεν συμμερίζεται καν η κυβέρνηση η οποία προσπαθεί να διατηρήσει ένα κλίμα σταθερότητας, ενότητας και κοινωνικής συνοχής. Ακόμη τα ποσοστά μετανάστευσης των νέων και γενικότερα του

πληθυσμού με πορεία προς τις ισχυρές οικονομίες, είναι ανησυχητικά και ιδιαίτερα αυξανόμενα. Ένα φαινόμενο το οποίο χρήζει άμεσης αντιμετώπισης.

Η ανεργία από το 2008 έως το 2014 εμφανίζει ανησυχητική αυξανόμενη πορεία

Τον Ιανουάριο του 2008 η ανεργία κυμαίνονταν στο 9.63%. Μετά από έξι χρόνια ύφεσης εκτινάχθηκε στο 26.03%

Το κόστος δανεισμού των δεκαετών ομολόγων από το 2011 έως το 2014

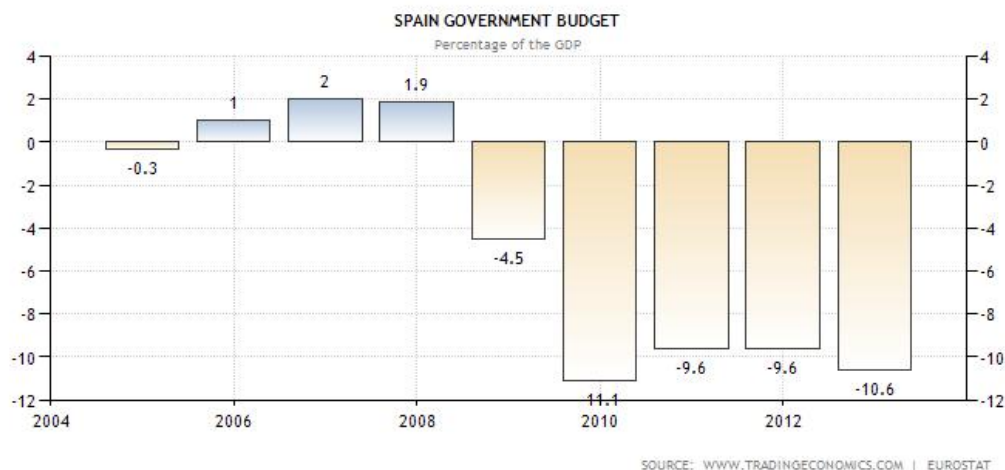
Η πορεία του επιτοκίου των δεκαετών ομολόγων έφτασε τον Ιούνιο του 2012 πάνω από 7% με τους οίκους αξιολόγησης να προειδοποιούν για την επερχόμενη υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας, μετά από επώδυνα μέτρα και πακέτο διάσωσης, τον Ιανουάριο του 2014 το κόστος δανεισμού έφτασε στο 3.69%.

Το ΑΕΠ από το 2008 έως το 2014

Παρατηρούμε ότι το 2007 υπήρχε ανάπτυξη της τάξεως του 3.9%. Με το ξέσπασμα της φούσκας ακινήτων το 2008 η ανάπτυξη περιορίστηκε στο 0.9%. Στη συνέχεια τις χρονιές 2009 και 2010 η οικονομία βυθίστηκε στην ύφεση με ποσοστά συρρίκνωσης 3.8% και 0.2% αντίστοιχα. Το 2011 υπήρξε ισχνή ανάπτυξη της τάξεως του 0.1%, με το 2012 να κλείνει με αρνητικό πρόσημο, ύψους 1,6%. Σύμφωνα με την τελευταία μελέτη του ΔΝΤ αναμένεται ανάπτυξη 0.6% για το 2014 κάτι το οποίο φαίνεται στην παραπάνω γραφική απεικόνιση.

Η πορεία των κρατικών προϋπολογισμών την τελευταία δεκαετία

Από την παραπάνω μέτρηση συμπεραίνουμε ότι η χώρα μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό αρνητικά κυρίως λόγω των ανακεφαλαιοποιήσεων των χρηματοπιστωτικών της ιδρυμάτων. Έτσι το 2008 υπάρχει έλλειμμα 4.5% το οποίο εκτοξεύεται στο 11.1% το 2009. Η ανησυχία στις παγκόσμιες αγορές ξεσπά με τα έτη 2011 και 2012 να κλείνουν στο -9.6%, ποσοστό το οποίο ανέβηκε κατά μία μονάδα για το 2013.

2.5 Πορτογαλία

Για την Πορτογαλία η κύρια αιτία της κρίσης είναι η κακοδιαχείριση των δημόσιων οικονομικών για περίπου τέσσερις δεκαετίες. Τα υψηλά μπόνους, δημόσιοι μισθοί και συντάξεις αποτελούν τις κύριες τρύπες του κρατικού προϋπολογισμού. Το 2010 διεθνείς οίκοι αξιολόγησης όπως οι Moody's , Fitch και Standard and Poor's αυξάνουν το κόστος δανεισμού των κρατικών ομολόγων.

Στο πρώτο εξάμηνο του 2011 η πορτογαλική κυβέρνηση αναγκάζεται να ζητήσει πακέτο διάσωσης 78 δις ευρώ απ το ΔΝΤ και την ΕΕ προκειμένου να σταθεροποιήσει τα δημόσια οικονομικά της. Μαζί με

το πακέτο διάσωσης υπογράφεται και μνημόνιο συνεργασίας το οποίο προβλέπει μειώσεις μισθών, συρρίκνωση του δημόσιου τομέα, συγχωνεύσεις οργανισμών, ιδιωτικοποιήσεις, περιορισμό της γραφειοκρατίας και των κρατικών δαπανών. Την πορεία του προγράμματος «επιβλέπει» η τρόικα, η οποία αποτελείται από εκπροσώπους της ΕΕ, του ΔΝΤ και της ΕΚΤ. Στόχος της είναι η τήρηση του προγράμματος διάσωσης της κάθε χώρας με πρόβλημα δανεισμού. Η λέξη τρόικα την τελευταία πενταετία είναι ευρέως γνωστή εκτός απ την Πορτογαλία και σε χώρες όπως η Ελλάδα, η Ιρλανδία , η Ισπανία και η Κύπρος. Λόγω του ρόλου της είναι μη επιθυμητή από τους πολίτες στις παραπάνω χώρες.

Η ανεργία στην χώρα εκτινάσσεται μεταξύ 15 και 16% και αναμένεται περαιτέρω αύξηση στο άμεσο μέλλον. Το πρόγραμμα αναφέρει μεταξύ άλλων ότι το δημόσιο χρέος θα κυμανθεί στο 118.5% του ΑΕΠ για το 2013 και στο 124 του ΑΕΠ το 2014. Η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική με αποτέλεσμα το χρέος στο τρίτο τετράμηνο του 2013 να έχει φτάσει στο 128,7% του ΑΕΠ. Η χώρα θα πρέπει επίσης να έχει κλείσει το έτος 2012 με έλλειμμα 5% του ΑΕΠ. Οι προβλέψεις για ακόμη μια φορά ήταν λανθασμένες με αποτέλεσμα το έλλειμμα να κυμανθεί στο 6,4% του ΑΕΠ. Αντίθετα για το 2013 καλύτερο του αναμενόμενου ήταν το αποτέλεσμα του ελλείμματος απ τον στόχο του 5,5% που αρχικά είχε προβλεφθεί, με αποτέλεσμα να κλείσει στο 5%. Η ύφεση ανήλθε στο 3,3% για το 2012 με την ανάπτυξη να διαφαίνεται στον ορίζοντα το 2014. Το κόστος δανεισμού των δεκαετών κρατικών ομολόγων τον Ιανουάριο του 2012 είχε αγγίξει το 17,3%, το Δεκέμβριο του ίδιου έτους ανήλθε στο 7%. Τον Φεβρουάριο του 2013 αρχίζει η περαιτέρω πτωτική πορεία με αποτέλεσμα τα επιτόκια να φτάσουν στο 6,4% και τον Ιανουάριο του 2014 μόλις στο 5,21%. Η ανεργία σήμερα στην χώρα βρίσκεται στα επίπεδα της τάξεως του 15,4% από 17,6% τον Φεβρουάριο του 2013. Η χώρα είναι κοντά στην έξοδο απ την κρίση με τους αναλυτές να αναφέρουν ότι τι 2014 θα είναι χρονιά

επανεκκίνησης της οικονομίας της χώρας μαζί με την επερχόμενη λήξη του μνημονίου τον Μάιο του 2014.

Παρακάτω διαφαινεται η πορεία της ανεργία από το 2008 έως τον Ιανουάριο του 2014.

Προκαλεί πραγματική εντύπωση το γεγονός ότι πριν το ξέσπασμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης δηλαδή τον Ιανουάριο του 2008 η ανεργία κυμαινόταν στο 7,6% και έξι χρόνια μετά, τον Ιανουάριο του 2014 αγγίζει του 15,3% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

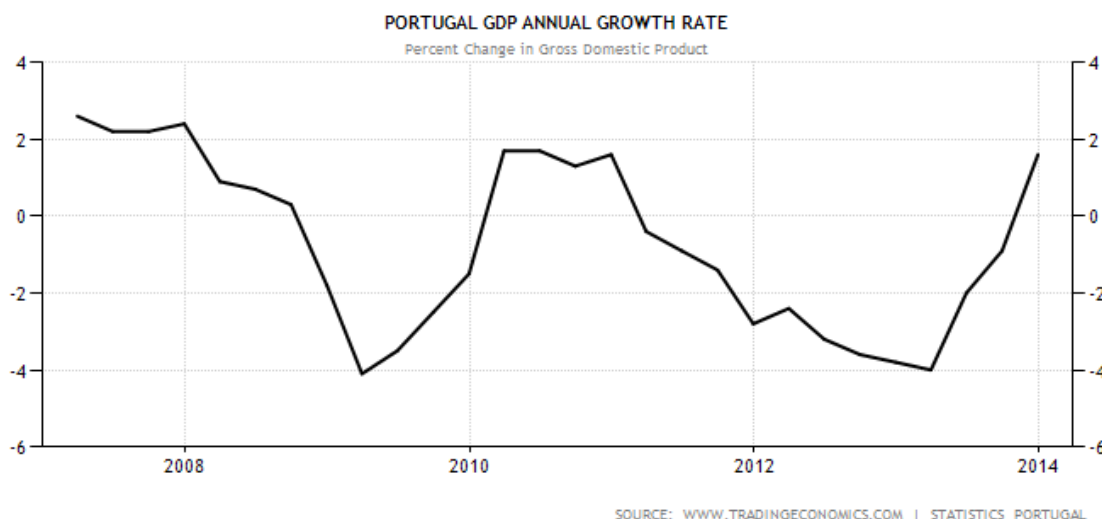
Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται η πορεία του κόστους δανεισμού 10ετών ομολόγων από τον Νοέμβριο του 2011 έως τον Ιανουάριο του 2014.

Το μεγαλύτερο επιτόκιο δανεισμού παρατηρούμε ότι ήταν στις 30 Ιανουαρίου 2012 όταν οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης είχαν μειώσει αισθητά την πιστοληπτική

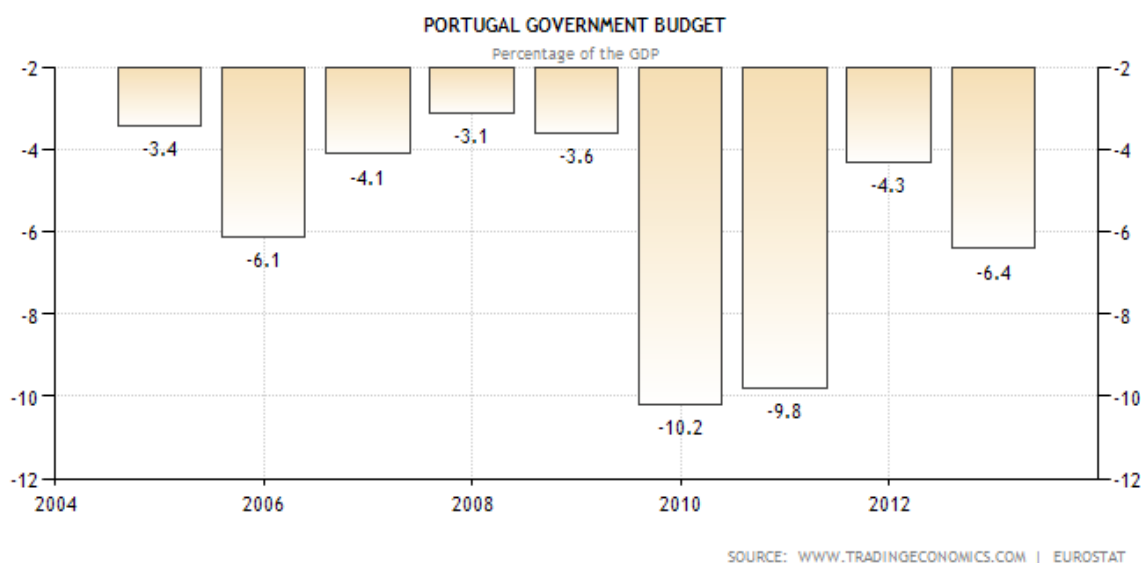
ικανότητα της χώρας και κυμαινόταν στο 17.3% και έπειτα από δύο χρόνια, τον Ιανουάριου του 2014 η μείωση του ήταν θεαματική και ανήλθε στο 5.21%.

Στη συνέχεια ακολουθεί η πορεία του ΑΕΠ από το 2008 έως το 2014

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας το 2008 η ανάπτυξη του ΑΕΠ ήταν μηδενική. Την επόμενη χρονιά ΑΕΠ συρρικνώθηκε κατά 2.9 μονάδες. Το 2010 υπήρξε ανάπτυξη της τάξεως του 1.9 και τις χρονιές 2011 και 2012 η οικονομία συρρικνώθηκε κατά 1.3 και 3.2 μονάδες αντίστοιχα. Για πρώτη φορά μετά από τέσσερα χρόνια ύφεσης αναμένεται ανάπτυξη της τάξεως του 1.6% για το 2014.

Η προϋπολογισμοί της οικονομίας της χώρας φαίνονται στο παρακάτω γράφημα

Είναι προφανές ότι απ το 2004 οι ελλειμματικοί προϋπολογισμοί έχουν βυθίσει την χώρα στην ύφεση με τελευταίο κλείσιμο εκείνο του 2013 όπου το έλλειμμα έκλεισε στο 5% του ΑΕΠ κατά 0,5% μικρότερο των αρχικών εκτιμήσεων.

2.6 Κύπρος

Η οικονομία της Κύπρου επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό απ την κρίση χρέους της Ελλάδας.

Μετά το τραγικό συμβάν της της έκρηξης της ναυτικής βάσης του Ευάγγελου Φλωράκη τον Ιούλιο του 2011 άρχισε η μαζική υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας από τους μεγαλύτερους οίκους αξιολόγησης παγκοσμίως. Τα ομόλογα δεκαετούς ωρίμανσης άγγιζαν το 12%, ένα ποσοστό ιδιαίτερα υψηλό για μια οικονομία όπως εκείνη της Κύπρου η οποία κατά βάση βασίζονταν σε off-shore επιχειρήσεις και τραπεζικές καταθέσεις κυρίως από το εξωτερικό.

Η Κυπριακή κυβέρνηση αναγκάζεται να ζητήσει πακέτο διάσωσης από τους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς στήριξης(EFSF/ESM) προκειμένου να στηρίξει τον τραπεζικό της τομέα μετά από τις απώλειες του κουρέματος κεφαλαίων του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Αμέσως φτάνουν εκπρόσωποι της τρόικα στο νησί προκειμένου να διαπιστωθούν οι κεφαλαιακές ανάγκες των τραπεζών και να συζητηθούν οι όροι της επερχόμενης συμφωνίας. Η κυπριακή πλευρά παρόλα αυτά δεν συμφωνεί με τους όρους και συνεχίζει τις συνομιλίες με αντιπροτάσεις ισοδύναμες των δανειστών. Στις 30 Νοεμβρίου 2012 ανακοινώνεται η επίτευξη συμφωνίας και από τις δύο πλευρές. Οι όροι της συμφωνίας περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων επώδυνα δημοσιονομικά μέτρα, όπως περικοπές μισθών και παροχών στο δημόσιο τομέα, μειώσεις συντάξεων, αυξήσεις φόρων σε προϊόντα καπνού, αλκοολούχα ποτά και καύσιμα, αύξηση φορολογίας ακινήτων, και αύξηση στις χρεώσεις για την δημόσια υγεία.

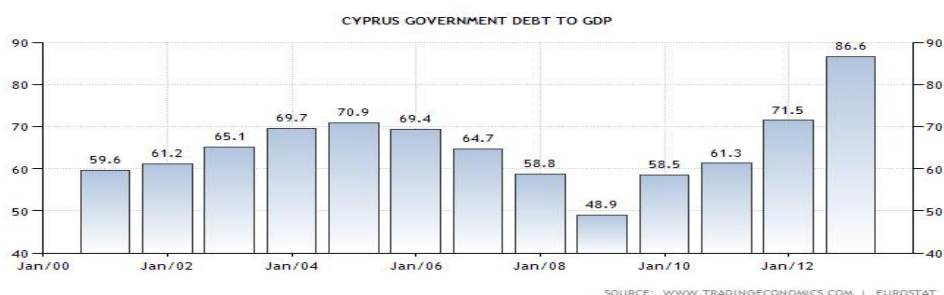
Τον Δεκέμβριο του 2012 εκτιμήσεις αναφέρουν οι δανειακές ανάγκες της χώρας είναι κοντά στα 17,5 δις ευρώ από τα οποία τα 10 δις θα διατεθούν για ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, τα 6,5 δις για αναχρηματοδότηση του δημοσίου χρέους και το 1,5 δις για κάλυψη των ελλειμμάτων του κρατικού προϋπολογισμού που αφορούν την περίοδο 2013-2015. Το τελικό πακέτο παρουσιάσθηκε στις 16 Μαρτίου 2013 και περιλάμβανε οικονομική βοήθεια ύψους 10 δις ευρώ. Η χρηματοδότηση παρέχεται από το ΔΝΤ (1 δις) και τον ESM(9 δις). Η πίεση των Ευρωπαίων εταίρων για εφάπαξ εισφορά είναι μεγάλη και προτείνεται αρχικά το εξής πλάνο: εφάπαξ εισφορά 6,7% για καταθέσεις μέχρι 100.000 € και 9.9% για άνω των 100.000 €. Η παραπάνω πρόταση αφορά όλους τους τραπεζικούς λογαριασμούς. Στη συνέχεια επικρατεί έντονη κοινωνική κατακραυγή ανησυχία και οργή. Η εκροή ξένων κεφαλαίων απ τις τράπεζες έχει ξεκινήσει, με τους Ρώσους καταθέτες να αμφιβάλουν για την ασφάλεια των κεφαλαίων τους. Υπάρχει έντονη δυσaréσκεια σε Ευρώπη και Ρωσία. Οι υπουργοί οικονομικών της Ευρωζώνης

τελικά αποφασίζουν έκτατη εφάπαξ εισφορά 15.6% μόνο για κεφάλαια άνω των 100.000 € διασφαλίζοντας την βιωσιμότητα των καταθέσεων κάτω των 100.000 € και τηρώντας παράλληλα τη πανευρωπαϊκή συμφωνία για διασφάλιση των καταθέσεων σε κοινοτικό επίπεδο. Ωστόσο η συγκεκριμένη πρόταση δεν ψηφίζεται από την Κυπριακή Βουλή. Ένας νέος κύκλος συνομιλιών ξεκινά. Τελικά στις 25 Μαρτίου επιτυγχάνεται διμερής συμφωνία. Αυτή την φορά προτείνεται το κλείσιμο της επισφαλούς Λαϊκής τράπεζας(με τα εναπομείναντα περιουσιακά στοιχεία και καταθέσεις κάτω των 100.000 € να διασφαλίζονται και να μεταφέρονται στην τράπεζα Κύπρου, το μετοχικό κεφάλαιο διαγράφεται και οι καταθέσεις άνω των 100.000 € ενδέχεται να χαθούν στο βαθμό που η χρεωκοπημένη περιουσία καλυφθεί από την ρευστοποίηση των εκκαθαρισμένων ακινήτων), ενώ ένα ακόμη μέτρο ασφαλείας είναι το πάγωμα των καταθέσεων άνω των 100.000 € στην τράπεζα Κύπρου μέχρις ότου πραγματοποιηθεί η ανακεφαλαιοποίηση της. Οι δεσμεύσεις της Κυπριακής πλευράς μεταξύ άλλων είναι:

- 1) Ανακεφαλαιοποίηση του τραπεζικού τομέα και κλείσιμο της Λαϊκής τράπεζας.
- 2) Η εφαρμογή νομοθετικού πλαισίου το οποίο εποπτεύει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για τυχόν ύποπτες καταθέσεις.
- 3) Αυστηρή δημοσιονομική πολιτική η οποία στοχεύει στην μείωση των ελλειμμάτων του προϋπολογισμού.
- 4) Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για να αποκατασταθεί η ανταγωνιστικότητα και οι όποιες μακροοικονομικές ανισορροπίες.
- 5) Πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του προγράμματος το χρέος της χώρας αναμένεται να φτάσει στο υψηλότερο ποσοστό του 126% του ΑΕΠ το 2015 για να πέσει στα βιώσιμα επίπεδα του 105% το 2020. Πιο αναλυτικά από τα 10 δις € του πακέτου διάσωσης τα 4,1 δις € αφορούν το χρέος, τα 3,4 δις € προορίζονται για κάλυψη δημοσιονομικών ελλειμμάτων και τα υπόλοιπα 2,5 δις € αφορούν την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Τα παραπάνω ποσά θα εκταμιευθούν σε τρεις δόσεις μεταξύ της περιόδου 2013-2016.

Ακολουθεί διάγραμμα με την πορεία του χρέους της χώρας από το 2000 έως το 2012.

Το 2007 η κυπριακή οικονομία αναπτύσσεται με 5,1%,το 2008 με 3,6%.Μετά το ξέσπασμα της κρίσης, το 2009 κλείνει με ύφεση 1,9%.Το 2010 υπάρχει ισχνή ανάκαμψη της τάξεως του 1,3% και το 2011 το ΑΕΠ αναπτύσσεται με μόλις 0,4%.Το 2012 η ύφεση επιστρέφει με ποσοστό 2,4%.Η ύφεση αναμένεται βαθύτερη τόσο για το 2013 όσο και για το 2014.

Η πορεία της ανεργίας στην χώρα από τον Ιανουάριο του 2012 μέχρι τον Ιανουάριο του 2014.

Από το παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε ότι την περίοδο 2012-2013 η ανεργία αυξήθηκε κατά 4,4 μονάδες. Αντίστοιχα απ τον Φεβρουάριο του 2013 έως τον Ιανουάριο του 2014, υπήρξε αύξηση κατά 2,9 μονάδες, φτάνοντας στην τελευταία μέτρηση στο μέγιστο μέχρι σήμερα ποσοστό του 17,5% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Ένα ακόμη ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό ανεργίας, μιας οικονομίας της Ευρωζώνης η οποία ψάχνει εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης του προβλήματος.

Δύο ισχυρές οικονομίες οι οποίες έχουν αρχίσει να ανησυχούν για το μέλλον της οικονομίας τους είναι η Γαλλία και η Ιταλία. Με όλο ένα αυξανόμενος δείκτης τόσο στην ανεργία, την νεανική ανεργία και την αύξηση του δημοσίου χρέους πρέπει να λάβουν επείγοντως μέτρα για την γενικότερη δημοσιονομική πειθαρχία τους και την επίτευξη τόσο πλεονασμάτων όσο και ανάπτυξης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος τους. Έχουν γίνει επισημάνσεις τόσο από την Ευρωζώνη όσο και από παγκόσμιους οίκους αξιολόγησης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Ας αναλύσουμε περαιτέρω μέσω γραφημάτων τις επιμέρους οικονομίες των δύο χωρών.

2.7 Ιταλία

Από το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης το 2008 η οικονομία της Ιταλίας έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από τις παγκόσμιες αλλαγές. Ήδη οι παγκόσμιοι οίκοι αξιολόγησης αρχίζουν σταδιακά την υποβάθμιση της οικονομίας με τον οίκο S&P να την χαρακτηρίζει με BBB, μια αξιολόγηση η οποία είναι ανησυχητική και αρνητική για μια οικονομία μιας χώρας της Ευρωζώνης και μάλιστα με αρκετά έντονη εξαγωγική δραστηριότητα. Βέβαια, πολλοί

είναι οι παράγοντες που έχουν παίξει σημαντικό ρόλο της παραπάνω αντίληψης των αγορών, όπως η πολιτική αστάθεια, η αναξιοκρατία στον δημόσιο τομέα, η φοροδιαφυγή, η μη κάλυψη εισφορών, η γραφειοκρατία, η αδήλωτη εργασία, το έντονο πρόβλημα μετανάστευσης, και η μη επάρκεια υποδομών σε παιδεία και υγεία. Επιπλέον παχυλοί μισθοί και συντάξεις του δημοσίου τομέα επιβαρύνουν περισσότερο τον κρατικό προϋπολογισμό. Παρόλα αυτά έχουν ληφθεί μέχρι σήμερα αρκετά μέτρα λιτότητας, όπως η συρρίκνωση του δημόσιου τομέα, περικοπές μισθών, μηχανογραφήσεις δημοσίων υπηρεσιών και ιδιωτικοποιήσεις. Ωστόσο, προβλήματα όπως η λαθρομετανάστευση και η πολιτική αστάθεια παραμένουν. Ένα άλλο έντονο πρόβλημα είναι η νεανική ανεργία η οποία αγγίζει το

42% με αποτέλεσμα να οδηγεί τους καταρτισμένους νέους της χώρας στον πλούσιο βορρά.

Ακολουθεί μια σειρά διαγραμμάτων προκειμένου να κατανοήσουμε περισσότερο την πορεία της οικονομίας της χώρας.

Το δημόσιο χρέος αποτελεί το βασικό εργαλείο προϋπολογισμού των δημόσιων οικονομικών της χώρας. Όπως φαίνεται παραπάνω από το 2004 έως 2009 το ποσοστό άνω του 100% του ΑΕΠ χαρακτηρίζεται αρκετά υψηλό. Στο ξέσπασμα της κρίσης το 2008 αγγίζει το 106.1% του ΑΕΠ. Την επόμενη χρονιά σκαρφαλώνει στο 116.4%.Απο το 2010 αρχίζουν οι προειδοποιήσεις για ενδεχόμενη χρεοκοπία από του διεθνείς οίκους αξιολόγησης, τελικά η χρονιά κλείνει με 119.3%.Το 2011 ξεπερνάει το φράγμα του 120% και το 2012 σημειώνεται περαιτέρω αύξηση 7 ποσοστιαίων μονάδων. Κλείνοντας, το τρίτο τετράμηνο του 2013, η ανοδική πορεία του χρέους συνεχίζεται φτάνοντας το 133% του ΑΕΠ, ένα ποσοστό το οποίο δεν θεωρείται καθόλου βιώσιμο.

Η αγορά ομολόγων είναι η κινητήριος δύναμη των παρουσών και μελλοντικών

αναγκών μιας χώρας, και όσο πιο εύκολα μπορεί να πουλήσει τους τίτλους αυτούς τόσο πιο πολλά ταμειακά αποθεματικά έχει. Στην περίπτωση της Ιταλίας δεν υπάρχουν έντονες διακυμάνσεις κατά τη διάρκεια της κρίσης και την τελευταία διετία το κόστος δανεισμού βρίσκεται σε καλό επίπεδο. Έτσι τον Φεβρουάριο του 2014 το κόστος δανεισμού 10ετών ομολόγων ήταν μόλις 3.59%.

Το ΑΕΠ της χώρας παρουσιάζει συνεχή ύφεση από το 2008 με εξαίρεση τις χρονιές 2010 και 2011 όπου παρουσίασε ισχνή ανάπτυξη 1.7% και 0.5% αντίστοιχα. Το 2012

SOURCE: WWW.TRADINGECONOMICS.COM | NATIONAL INSTITUTE OF STATISTICS (ISTAT)

η ύφεση συνεχίζεται με 2.5% και το 2013 αγγίζει το 3%. Για το 2014 σύμφωνα με προβλέψεις αναλυτών και διεθνών μελετών η ύφεση αναμένεται να συνεχιστεί και να κυμανθεί γύρω στο 0.8%.

Η ανεργία σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά στοιχεία του Νοεμβρίου 2013 αγγίζει το 12.7% του οικονομικά ενεργού εργατικού δυναμικού, με συνεχείς τάσεις ανόδου. Επιβάλλονται τόσο επενδύσεις, όσο και οικονομική στήριξη από τους Ευρωπαίους εταίρους προκειμένου να επέλθει η οικονομία σε τροχιά ανάπτυξης. Τέλος θα πρέπει να υπάρξει οργανωμένο στρατηγικό πλάνο καταπολέμησης της

ανεργίας των νέων έως 25 ετών καθώς αποτελούν τη βασική παραγωγική δομή της χώρας.

2.8 Γαλλία

Η Γαλλία ανέκαθεν έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ευρωπαϊκή σκακιέρα, καθώς με την παραγωγική της βιομηχανία, και την εξαγωγική της δραστηριότητα καταφέρνει να αποκτά ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς καθώς είναι η δεύτερη οικονομία της Ευρωζώνης μετά την Γερμανία. Παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια η χώρα έχει υποστεί καθίζηση, καθώς μετά το ξέσπασμα της ευρωπαϊκής κρίσης χρέους, η ανάπτυξη της χώρας είναι

ισχνή και το ποσοστό της ανεργίας έχει φτάσει σε ανησυχητικά επίπεδα. Το δημόσιο χρέος έχει αυξάνεται με γεωμετρική πρόοδο, και παγκόσμιοι οίκοι αξιολόγησης, οικονομολόγοι και αναλυτές αναφέρουν ότι πρέπει να ληφθεί άμεσα δράση προκειμένου να αντιμετωπιστεί στη ρίζα του το πρόβλημα. Υπάρχει επίσης δυσπιστία προς την πολιτική ηγεσία της χώρας γεγονός το οποίο δεν βοηθά στην γενικότερη εφαρμογή του στρατηγικού πλάνου των εγχώριων πολιτικών.

SOURCE: WWW.TRADINGECONOMICS.COM | EUROSTAT

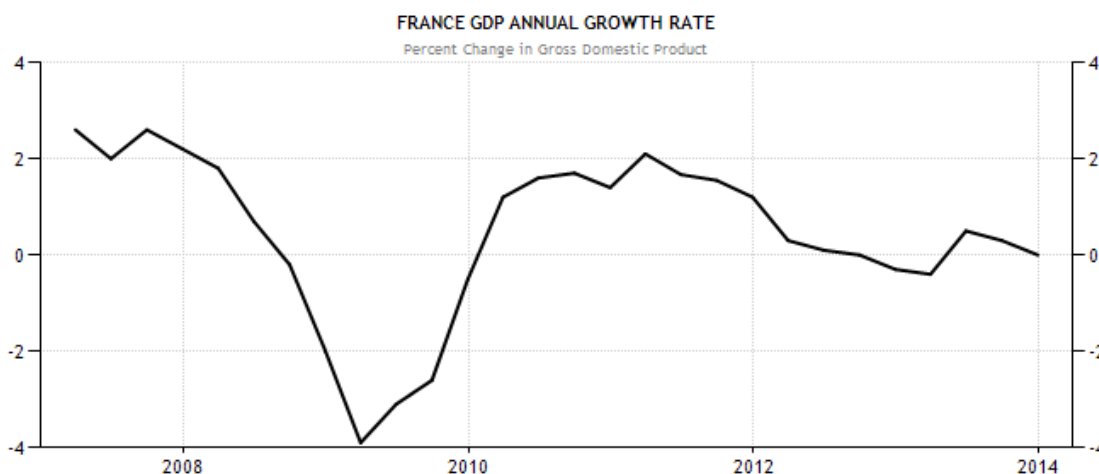
Το παραπάνω διάγραμμα απεικονίζει την πορεία του δημοσίου χρέους από το 2008 έως το 2012. Παρατηρούμε ότι το 2008, το δημόσιο χρέος βρισκόταν σε ικανοποιητικά επίπεδα και μόλις 8.2 μονάδες πάνω από το όριο που έχει θεσπίσει η

ΕΕ για προσχώρηση κάποιας χώρας στην Ευρωζώνη. Την επόμενη χρονιά αγγίζει το 80% του ΑΕΠ. Το 2010 κλείνει με 82.4%, το 2011 με 85.8% και το 2012 με 90.2%.

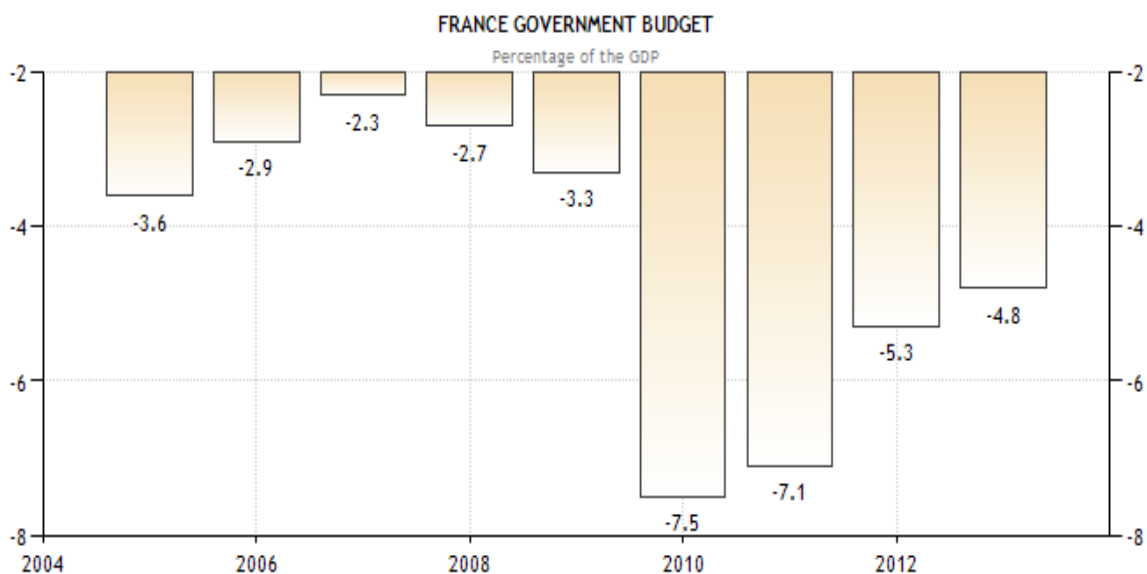
Οι αγορές δείχνουν παραδοσιακά εμπιστοσύνη στην οικονομία της Γαλλίας καθώς αποτελεί θεμέλιο της παγκόσμιας και ευρωπαϊκής εμπορικής και πολιτικής σκηνής. Αυτό φαίνεται από το κόστος με το οποίο δανείζονται οι παγκόσμιες αγορές από την χώρα 10ετή ομόλογα. Έτσι το υψηλότερο ποσοστό επιτοκίου δανεισμού την τελευταία τριετία δεν ξεπερνά το 3.8%, το οποίο σημειώθηκε στις 30/12/2011. Τον Φεβρουάριο του 2014, το 2.14% αποτελεί το δεύτερο χαμηλότερο ποσοστό δανεισμού στην ευρωζώνη μετά την πρώτη Γερμανία.

Το ΑΕΠ αποτελεί ιστορικά και διαχρονικά τον δείκτη ευημερίας μιας χώρας. Το ίδιο ισχύει και για την Γαλλία. Η Ευρώπη έχει επηρεαστεί πολύ από την αρνητική και αμετάβλητη πορεία του ΑΕΠ της Γαλλίας την τελευταία εξαετία, κάτι το οποίο έχει

οδηγήσει σε ανεργία το 10.9% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, ένα ποσοστό με συνεχείς ανοδικές τάσεις και αρκετό προβληματισμό από την παγκόσμια κοινότητα.

Τα ελλείμματα κυριαρχούν στους προϋπολογισμούς των χωρών της ευρωζώνης την τελευταία πενταετία. Εξάιρεση δεν αποτελεί και η Γαλλία η οποία έχει ελλείμματα από το 2004 με αποκορύφωμα εκείνο του 2010 το οποίο φτάνει στο -7.1%. Το 2011 υπάρχει υποχώρηση 1.8 μονάδων και το 2012 μικρή υποχώρηση 0.5 μονάδων.

SOURCE: WWW.TRADINGECONOMICS.COM | EUROSTAT

Όταν υπάρχει υψηλή ανεργία στην χώρα δεν υπάρχει κατανάλωση, αποταμίευση και επενδύσεις. Επικρατεί κλίμα ανασφάλειας, δυσπιστίας και φόβου. Οι επιχειρήσεις δεν κινούνται με αποτέλεσμα να μένει στάσιμη η οικονομία και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μην υπάρχει παραγωγική δραστηριότητα και συνάμα εξαγωγές, αλλά και μη δυνατότητα κατασκευής δημοσίων έργων και υποδομών. Οι πολίτες αδυνατούν να εξυπηρετήσουν τις δανειακές και φορολογικές τους υποχρεώσεις και οι επιδοτήσεις, τα επιμορφωτικά προγράμματα κατάρτισης και ο εξωτερικός δανεισμός είναι ο μοναδικός δρόμος αλλαγής πορείας. Η Γαλλία έχει δεχθεί πιέσεις από την ΕΕ και το ΔΝΤ για να μειώσει το δημόσιο χρέος της,

ταυτόχρονα με την ανεργία της, καθώς και να επιστρέψει σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, κάτι το οποίο μέχρι το 2014 δεν έχει συμβεί.

Παρακάτω θα αναλύσουμε τους μηχανισμούς διάσωσης των χωρών της Ευρωζώνης. Τα ονόματα αυτών EFSF και ESM. Τέλος υπάρχει αναφορά στις διαφορές μεταξύ των μηχανισμών αυτών.

Κεφάλαιο 3ο

3.1 Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF)

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) είναι ένα όργανο ειδικού σκοπού που συμφωνήθηκε από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ στις 9 Μαΐου 2010 με στόχο τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στην Ευρώπη με την παροχή οικονομικής βοήθειας προς τα κράτη που αντιμετωπίζουν πρόβλημα ρευστότητας. Η επίσημη ημερομηνία ίδρυσης του ήταν η 7^η Ιουνίου 2010 ενώ λειτούργησε επίσημα στις 4 Αυγούστου 2010. Το ταμείο έχει την έδρα του στην πόλη του Λουξεμβούργου. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων παρέχει υπηρεσίες διαχείρισης διαθεσίμων και διοικητική διαχείριση μέσω συμβάσεων σε επίπεδο υπηρεσιών.

Το EFSF εξουσιοδοτείται να δανειστεί μέχρι 440 δις €, από τα οποία τα 250 δις € παρέμειναν διαθέσιμα μετά την διάσωση της Πορτογαλίας και της Ιρλανδίας.

- **Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSM)**

Είναι ένα πρόγραμμα έκτακτης χρηματοδότησης το οποίο εξαρτάται από κεφάλαια που έχουν συγκεντρωθεί από τις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές. Ως εγγυητής των χρημάτων τα οποία δανείζεται ο μηχανισμός εμφανίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρησιμοποιώντας τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό ως εχέγγυο. Ο EFSM λειτουργεί υπό την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αποσκοπεί στη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στην Ευρώπη, μέσω της παροχής οικονομικής βοήθειας στα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες. Ο μηχανισμός, ο οποίος υποστηρίζεται και από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ έχει την εξουσιοδότηση να δανειστεί μέχρι και 60 δις € από τις διεθνείς αγορές. Επιπλέον έχει τη μέγιστη υψηλή βαθμίδα αξιολόγησης της πιστοληπτικής του ικανότητας από τους μεγαλύτερους διεθνείς οίκους αξιολόγησης όπως οι Moody's, Standard & Poor's, καθώς και ο Fitch. Τα προγράμματα διάσωσης τα οποία έχει συμμετάσχει ο μηχανισμός είναι μεταξύ άλλων εκείνο της Πορτογαλίας και της Ιρλανδίας. Στην πρώτη έχει εγκριθεί η παροχή δανείων ύψους 26 δις € μεταξύ της περιόδου 2011-2014, και στην δεύτερη 22.4 δις € μεταξύ της περιόδου 2010-2013. Κλείνοντας, να σημειώσουμε ότι η λειτουργία του μηχανισμού ξεκίνησε επίσημα στις 10 Μαΐου 2010.

Η εντολή του EFSF είναι να διασφαλιστεί η χρηματοοικονομική σταθερότητα στην Ευρώπη με την παροχή οικονομικής βοήθειας στα κράτη της Ευρωζώνης. Το EFSF μπορεί να εκδώσει ομόλογα ή άλλα χρεόγραφα στην αγορά με την υποστήριξη της Γερμανικής Υπηρεσίας Οικονομικών και να αυξήσει τα κεφάλαια που απαιτούνται για την παροχή δανείων σε χώρες με οικονομικά προβλήματα. Αυτό γίνεται είτε μέσω της ανά-κεφαλαιοποίησης των τραπεζών είτε μέσω της αγοράς δημοσίου χρέους. Η έκδοση των ομολόγων θα πρέπει να υποστηρίζεται από εγγυήσεις που παρέχονται από τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ κατ' αναλογία προς το μερίδιό τους στο καταβεβλημένο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).

Η χωρητικότητα δανεισμού των 440 δις € του ταμείου μπορεί να συνδυαστεί με δάνεια ύψους 60 δις € του EFSM αλλά και με την 250 δις € συνεισφορά του ΔΝΤ δημιουργώντας ένα δίκτυ χρηματοπιστωτικής προστασίας συνολικού ύψους 750 δις €. Ο EFSF ξεκίνησε την λειτουργία του το 2010 παρέχοντας βοήθεια σε Ιρλανδία και Πορτογαλία και θα συνεχίσει να υπάρχει μέχρις ότου επιστραφούν όλες οι δανειακές υποχρεώσεις των χωρών προς το ταμείο.

Ο διευθύνων σύμβουλος του EFSF είναι ο Klaus Regling (Κλάους Ρέγκλινγκ), όπου στο παρελθόν διετέλεσε σαν Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης των Οικονομικών και Χρηματοοικονομικών Θεμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ έχει εργαστεί τόσο στο ΔΝΤ όσο και στο Γερμανικό Υπουργείο Οικονομικών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του EFSF απαρτίζεται από υψηλού επιπέδου εκπροσώπους των 18 κρατών μελών της Ευρωζώνης, συμπεριλαμβάνων υφυπουργών η γενικών γραμματέων των Υπουργείων Οικονομικών. Επίσης τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μπορούν να ορίζουν η κάθε μια ένα παρατηρητή στο συμβούλιο του EFSF. Πρόεδρος του ταμείου είναι ο Tim Wieser (Τιμ Βίζερ), ο οποίος επίσης προεδρεύει της επιτροπής των οικονομικών και χρηματοοικονομικών θεμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αν και δεν υπάρχει καμία συγκεκριμένη νομική υποχρέωση για λογοδοσία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το ταμείο συνεργάζεται στενά με τις επιτροπές των σχετικών θεμάτων.

Το ταμείο έχει παράσχει χρηματοοικονομική συνεισφορά τόσο στο πακέτο διάσωσης της Πορτογαλίας όσο και της Ιρλανδίας. Έτσι το 2010 όταν αποφασίστηκε οικονομική βοήθεια 85 δις € για την Ιρλανδία τα 22.5 δις € παρέχονται από τον EFSM και τα 17.7 δις € από το EFSF μεταξύ του της περιόδου 2011 και 2012, τα

υπόλοιπα 22.5 δις € παρέχονται από το ΔΝΤ. Η επόμενη σύμπραξη EFSM και EFSF έγινε προς την Πορτογαλία με την παροχή 52 δις € (26 δις € έκαστος) αλλά και με την 26 δις € συνεισφορά του ΔΝΤ, αγγίζοντας τα 78 δις € προκειμένου να καλυφθούν οι συνολικές οικονομικές ανάγκες της χώρας. Το παραπάνω πόσο θα εκταμειωθεί την περίοδο 2011-2014.

Στις 21 Ιουλίου 2011 οι ηγέτες της Ευρωζώνης αποφάσισαν να τροποποιήσουν το EFSF προκειμένου να διευρυνθεί η εγγύηση επάρκειας κεφαλαίου από τα 440 δις € στα 780 δις €. Η αύξηση επέκτεινε τη πραγματική δανειακή ικανότητα του ταμείου στα 440 δις €. Η συμφωνία διεύρυνσης του EFSF τροποποίησε και τη δομή του αφαιρώντας τα ταμειακά αποθέματα ασφαλείας που κατέχονται από το EFSF για κάθε νέα έκδοση ομολόγων, και τα αντικατέστησε με 65% αύξηση της εγγύησης που παρέχεται από τις εγγυήτριες χώρες της ένωσης. Η κατά 165% αύξηση στην εγγύηση του αρχικού κεφαλαίου επάρκειας αντιστοιχεί στην ανάγκη να υπάρχει επάρκεια 440 δις € από εγγυήτριες χώρες με μεγάλη πιστοληπτική ικανότητα πίσω από το μέγιστο εκδοθέν κεφάλαιο χρηματοδότησης χρεών από το EFSF. Όμως χώρες όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Ιρλανδία δεν εγγυώνται την έκδοση νέων ομολόγων EFSF καθώς λαμβάνουν βοήθεια από τα υπόλοιπα μέλη της ένωσης, μειώνοντας έτσι τη δανειακή ικανότητα του ταμείου στα 726 δις €.

Στις 27 Οκτωβρίου του 2011 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όρισε τα κράτη μέλη κατέληξαν σε συμφωνία για περαιτέρω αύξηση της χρηματοδοτικής ικανότητας του ταμείου σε 1 τρις € μέσω της προσφοράς ασφαλιστικών προϊόντων προς τους αγοραστές χρεών χωρών μελών της Ευρωζώνης. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες συμφώνησαν επίσης να δημιουργήσουν ένα η περισσότερα ταμεία, όπου θα δρουν υπό την εποπτεία του ΔΝΤ. Τα κεφάλαια τους θα πρέπει να απαρτίζονται τόσο από κεφάλαια του EFSF όσο και από εισφορές από ξένους επενδυτές.

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει το σημερινό ανώτατο επίπεδο από κοινού και εις ολόκληρον εγγυήσεων για τα κεφάλαια που δόθηκαν από τις χώρες της Ευρωζώνης. Τα κεφάλαια βασίζονται στην κλείδα κατανομής κεφαλαίων της ΕΚΤ.

Το πακέτο διάσωσης 110 δις € της Ελλάδας του 2010 δεν αποτελεί μέρος των εγγυήσεων του EFSF, αλλά μια ξεχωριστή διμερή δέσμευση από τις χώρες της Ευρωζώνης (με εξαίρεση τη Σλοβακία και την Εσθονία η οποία δεν αποτελούσε μέρος της ζώνης το 2010) και του ΔΝΤ.

Εκτός από τις εγγυήσεις κεφαλαίου που εμφανίζονται στον πίνακα η διευρυμένη συμφωνία του EFSF κρατά τις εγγυήτριες χώρες υπεύθυνες για όλες τις δαπάνες των τόκων από τα ομόλογα του EFSF, σε αντίθεση με την αρχική δομή του EFSF, αυξάνοντας έτσι τις δυνητικές υποχρεώσεις των φορολογουμένων. Αυτά τα πρόσθετα ποσά των εγγυήσεων αυξάνονται εάν οι πληρωμές τοκομεριδίων των εκδοθέντων ομολόγων του EFSF είναι υψηλές. Στις 29 Νοεμβρίου 2011 οι

Ευρωπαίοι υπουργοί οικονομικών αποφάσισαν ότι το EFSF μπορεί να εγγυηθεί 20% έως 30 % των περιφερειακών οικονομιών.

Χώρα	Αρχικές Εισφορές (Ποσοστό)	Διευρυμένη Εισφορά(Ποσοστό)
 Αυστρία	2.78%	2.7750%
 Βέλγιο	3.48%	3.4666%
 Κύπρος	0.20%	0.1957%
 Φινλανδία	1.80%	1.7920%
 Γαλλία	20.38%	20.3246%
 Γερμανία	27.13%	27.0647%
 Ελλάδα	2.82%	2.8082%
 Ιρλανδία	1.59%	1.5874%
 Ιταλία	17.91%	17.8598%
 Λουξεμβούργο	0.25%	0.2497%
 Μάλτα	0.09%	0.0903%
 Ολλανδία	5.71%	5.6998%
 Πορτογαλία	2.51%	2.5016%
 Σλοβακία	0.99%	0.9910%
 Σλοβενία	0.47%	0.4699%
 Ισπανία	11.90%	11.8679%
 Εσθονία	-	0.2558%

3.2 Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM)

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας είναι μια διεθνής διακυβερνητική οργάνωση η οποία έχει έδρα την πόλη του Λουξεμβούργου και έχει ιδρυθεί στις 27 Σεπτεμβρίου του 2012. Δρα ως ασπίδα προστασίας για τα κράτη της Ευρωζώνης που έχουν οικονομικά προβλήματα, παρέχοντας χρηματοπιστωτική στήριξη. Η μέγιστη

δυνατότητα δανεισμού αγγίζει τα 700 δις €. Ο ESM αντικατέστησε τους προηγούμενους δύο προσωρινούς μηχανισμούς σταθερότητας, EFSF και EFSM. Από εδώ και στο εξής, όλες οι παροχές οικονομικής βοήθειας θα καλύπτονται αποκλειστικά από τον ESM. Παρόλα αυτά οι μηχανισμοί EFSM και EFSF θα συνεχίσουν να συναλλάσσονται πιστωτικά και ελεγκτικά με τις χώρες που είχαν υπογράψει συμφωνία μαζί τους μέχρις ότου λήξουν οι όποιες απαιτήσεις προς τους πρώτους. Η τελευταία αναφορά γίνεται για χώρες όπως η Πορτογαλία, η Ελλάδα και η Ιρλανδία.

Ένα κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει βοήθεια από τον μηχανισμό μόνο όταν υπάρχει έλλειψη ρευστότητας και ανάγκη ανά-κεφαλαιοποίησης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της χώρας. Ένας επιπλέον όρος για την παροχή οικονομικής βοήθειας ότι το κράτος μέλος πρέπει να έχει υπογράψει προηγουμένως μνημόνιο διμερούς συνεργασίας, το οποίο έχει ως σκοπό την χρηματοπιστωτική σταθερότητα της χώρας και την έξοδο της στις αγορές. Εποπτικό όργανο του μνημονίου είναι η τρόικα. Τα προγράμματα διάσωσης τα οποία έχει συμμετάσχει ο ESM είναι η στήριξη των ισπανικών τραπεζών με την παροχή 100 δις €, και η χρηματοδότηση του κυπριακού χρέους με την παροχή 9 δις €. Κλείνοντας να σημειώσουμε ότι σε όλα τα προγράμματα διάσωσης συμμετέχει και το ΔΝΤ.

Οργάνωση

Όπως αναφέραμε και προηγουμένως ο ESM είναι μια διακυβερνητική η οποία ιδρύθηκε υπό τους κανόνες του δημοσίου διεθνούς δικαίου και εδρεύει στην πόλη του Λουξεμβούργου. Στελεχώνεται από 70 καταρτισμένους επαγγελματίες, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι και για την λειτουργία του EFSF. Ο οργανισμός ηγείται από έναν διευθύνοντα σύμβουλο του οποίου η θητεία είναι πενταετής. Ο πρώτος

Διευθύνων σύμβουλος του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας είναι ο Klaus Regling (Κλάους Ρέγκλινγκ).

Προγράμματα Οικονομικής Βοήθειας

1. **Μακροοικονομικό πρόγραμμα προσαρμογής και χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.** Απευθύνεται στα κράτη μέλη τα οποία δεν έχουν πρόσβαση στις αγορές και αντιμετωπίζουν πρόβλημα κρίσης χρέους. Προαπαιτούμενο του προγράμματος είναι η υπογραφή και εφαρμογή μνημονίου διμερούς συνεργασίας το οποίο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, σκληρή δημοσιονομική προσαρμογή, διαρθρωτικές αλλαγές και μέτρα διασφάλισης της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.
2. **Πρόγραμμα ανακεφαλαιοποίησης τραπεζικών ιδρυμάτων.** Το συγκεκριμένο πρόγραμμα απευθύνεται αποκλειστικά στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όταν τα τελευταία δεν μπορούν να δανειστούν από τις αγορές το απαιτούμενο κεφάλαιο αναγκών τους. Έτσι παρέχεται βοήθεια από τον μηχανισμό με βιώσιμα επιτόκια δανεισμού. Οι ανάγκες του ύψους δανεισμού προκύπτουν από ένα stress test, το οποίο διενεργείται από έναν ανεξάρτητο διεθνή οργανισμό. Προαπαιτούμενο για την ενεργοποίηση του προγράμματος είναι η υπογραφή και εφαρμογή μνημονίου διμερούς συνεργασίας το οποίο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τραπεζική εποπτεία, διαρθρωτικές αλλαγές στον τραπεζικό τομέα και νομικές τροποποιήσεις προσαρμοσμένες στο κοινοτικό δίκαιο.
3. **Προληπτική χρηματοοικονομική βοήθεια (PCCL/ECCL).** Κύριος στόχος του προγράμματος είναι η στήριξη χωρών που βρίσκονται σε κατάσταση κινδύνου από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης. Στην ουσία πρόκειται για πρόληψη ενδεχόμενου μελλοντικού προβλήματος ρευστότητας. Το πρόγραμμα λειτουργεί σαν εγγύηση αξιοπιστίας προς τις αγορές. Επιπλέον, προαπαιτούμενο για επίτευξη συμφωνίας είναι η τήρηση του μνημονίου διμερούς συνεργασίας το οποίο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις δημοσιονομικού χαρακτήρα.
4. **Ταμείο υποστήριξης πρωτογενούς αγοράς ομολόγων (PMSF).** Το συγκεκριμένο πρόγραμμα δρα σε συνδυασμό με κάποιο από τα προηγούμενα προγράμματα και λειτουργεί σαν βάση εξόδου μιας χώρας, προς τις διεθνείς αγορές. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι βοηθάει μια χώρα που προέρχεται από πρόγραμμα διάσωσης να βγει στις αγορές με τις δικές της δυνάμεις, μηδενίζοντας τις πιθανότητες μη εκπλήρωσης των δανειακών υποχρεώσεων της τελευταίας. Σκοπός του προγράμματος είναι η εμπιστοσύνη των αγορών προς την χαμένη αξιοπιστία της χώρας. Έτσι το πρώτο 50% του ποσού της έκδοσης ομολόγων καλύπτεται από την ιδιωτική αγορά και το υπόλοιπο 50% από τον ESM. Εάν η συμμετοχή των ιδιωτών

αποδειχθεί αφερέγγυα τότε το πρόγραμμα θα ακυρωθεί και το ποσό της πρώτης θα αντικατασταθεί από επιπλέον κεφάλαια του προϋπάρχοντος προγράμματος εφαρμογής. Να σημειώσουμε επίσης ότι δεν υπάρχει υπογραφή νέου μνημονίου συνεργασίας καθώς οι όροι είναι ίδιοι με εκείνους που εφαρμόζονται στο προϋπάρχον μνημόνιο.

5. **Ταμείο υποστήριξης δευτερογενούς αγοράς ομολόγων.(SMSF).** Σκοπός του ταμείου είναι η υποστήριξη της καλής λειτουργίας των αγορών που χρηματοδοτούν τα δημόσια χρέη των κρατών μελών του ESM σε δύσκολες οικονομικές καταστάσεις όπου η έλλειψη ρευστότητας αποτελεί απειλή για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, μέσω της αύξησης των επιτοκίων δανεισμού των χρεωμένων χωρών σε μη βιώσιμα επίπεδα, και προκαλώντας προβλήματα ανακεφαλαιοποίησης του τραπεζικού συστήματος. Μια δευτερογενής αγορά ομολόγων ESM προτίθεται να ενεργοποιήσει τη δημιουργία μιας αγοράς όπου θα διασφαλίζει ρευστότητα μερικής αγοράς ομολόγων και θα προσελκύει επενδυτές να χρηματοδοτήσουν περαιτέρω τα μέλη του ESM. Το ταμείο μπορεί να σταθεί είτε από μόνο του, είτε σε συνδυασμό με κάποιο από τα προαναφερθέντα 4 προγράμματα και δεν απαιτεί την υπογραφή μνημονίου συνεργασίας.

Κράτος Μέλος ESM	Ποσοστό Συνεισφοράς
 Γερμανία	27,1464%
 Γαλλία	20,3859%
 Ιταλία	17,9137%
 Ισπανία	11,9037%
 Ολλανδία	5,7170%
 Βέλγιο	3,4771%
 Ελλάδα	2,8167%
 Αυστρία	2,7834%
 Πορτογαλία	2,5092%
 Φινλανδία	1,7974%
 Ιρλανδία	1,5922%
 Σλοβακία	0,8240%

 Σλοβενία	0,4276%
 Λουξεμβούργο	0,2504%
 Κύπρος	0,1962%
 Εσθονία	0,1860%
 Μάλτα	0,0731%

Συνεισφορές

Η χωρητικότητα εξουσιοδότησης δανεισμού του ταμείου αγγίζει τα 700 δις € από τα οποία τα 80 δις είναι καταβληθέν κεφάλαιο και τα υπόλοιπα 620 δις αν και εφόσον χρειάζονται θα δανεισθούν διαμέσου των

αγορών κεφαλαίου. Αρχικά η συμφωνία του ESM προέβλεπε ότι η πληρωμή του κεφαλαίου θα γίνεται σε 5 ετήσιες δόσεις, όμως σε συνάντηση που είχε το Eurogroup στις 30 Μαρτίου του 2012 αποφασίστηκε τελικά η πληρωμή όλου του ποσού του κεφαλαίου στο πρώτο μισό του 2014. Ο ESM εξουσιοδοτείται να

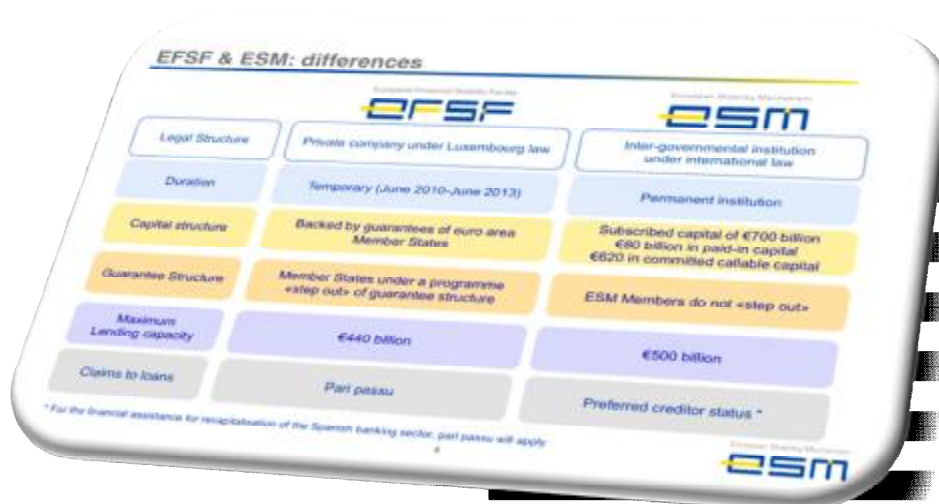
παρέχει δάνεια ύψους 500 δις € συν επιπλέον 200 δις σαν κεφαλαιακό αποθεματικό. Στόχος του αποθέματος είναι η εγγύηση της αξιοπιστίας του ταμείου προς τις διεθνείς αγορές με όσον το δυνατόν μικρότερο κόστος δανεισμού. Στην παραπάνω εικόνα φαίνεται καθαρά η αύξηση του ύψους του ποσού δανεισμού του μηχανισμού ESM στα 700 δις € και αντίστοιχα η κατά 260 δις € μικρότερη χωρητικότητα του EFSF. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει το ποσοστό συνεισφοράς του καταβληθέντος κεφαλαίου της κάθε χώρας μέλους της ευρωζώνης στον μηχανισμό σταθερότητας. Είναι προφανές ότι η Γερμανία ηγείται της συνεισφοράς χρημάτων με ποσοστό που αγγίζει το 27%.

3.3 Διαφορές μεταξύ EFSF και ESM

Οι μηχανισμοί EFSF και ESM διαφέρουν στα εξής σημεία:

		
Νομική Μορφή	Ιδιωτική Εταιρεία σύμφωνα με τη νομοθεσία του Λουξεμβούργου	Διακυβερνητικό όργανο σύμφωνα με τη νομοθεσία του δημοσίου διεθνούς δικαίου
Διάρκεια Λειτουργίας	Προσωρινά (Ιούνιος 2010-Ιούνιος 2013)	Μόνιμος Οργανισμός
Κεφαλαιακή Δομή	Υποστηρίζεται από εγγυήσεις των κρατών μελών της ευρωζώνης	Εγγεγραμμένο κεφάλαιο ύψους 700 δις € 80 δις € καταβληθέν κεφάλαιο 620 δις € δεσμευμένο εν δυνάμει καταβληθέν κεφάλαιο
Μέγιστη Δανειακή Ικανότητα	440 δις €	500 δις €

3.4 Κριτικές

Οι μηχανισμοί EFSF και ESM χαρακτηρίζονται από πολλούς αναλυτές, οικονομολόγους και πολιτικούς επιστήμονες ως μια προσωρινή λύση χρηματοδότησης των χρεών της Ευρωζώνης. Άλλοι θεωρούν ότι είναι ένα παιχνίδι κυριαρχίας των δυνατών χωρών του βορρά προς τις αδύναμες χώρες του νότου καθώς το κέρδος από την παροχή δανείων προς τις τελευταίες αυξάνεται με γεωμετρική πρόοδο. Αντίθετα τα ελλείμματα των χωρών της λιτότητας και των μνημονίων τροφοδοτούν τα πλεονάσματα των πιο ανεπτυγμένων χωρών. Επιπλέον η ανεργία και η μετανάστευση είναι ένα από τα κυριότερα προβλήματα της ένωσης. Παρόλα αυτά ακόμη και σήμερα εν έτη 2014 δεν υπάρχει καμία ουσιαστική πρόοδος. Η ανάπτυξη στις περισσότερες χώρες είναι ανύπαρκτη έως ισχνή και αντικαθίσταται από γενικευμένη ύφεση. Πολλές είναι οι φορές όπου αναφέρεται ότι το πρόγραμμα χρηματοδότησης των χωρών μέσα απ τους μηχανισμούς ESM και

EFSF όχι μόνο δεν επιτυγχάνει τον σκοπό του αλλά καταστρέφει στην ουσία και την υπάρχουσα υποδομή των χωρών όπου εφαρμόζεται εποπτεία από την τρόικα. Κάποιες κυβερνήσεις όπως εκείνη της Σλοβακίας στην αρχή ήταν καχύποπτες για την πορεία του προγράμματος και αρνούσαν να υπογράψουν τη συμμετοχή

τους για την έγκριση του, παρόλα αυτά πείσθηκαν να πράξουν αυτό που έπραξε το υπόλοιπο σύνολο της ζώνης δηλαδή την επικύρωση και εφαρμογή του. Αντιρρήσεις στην παροχή χρημάτων είχε και η Φινλανδία καθώς ζητούσε εγγυήσεις για το ότι τα χρήματα των πολιτών της δεν θα χαθούν και θα επιστραφούν στην ώρα τους από τις δανειζόμενες χώρες. Μέχρι και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πιστεύει ότι χρειάζεται αλλαγή πολιτικής τόσο νομισματικής όσο και δημοσιονομικής με μια ουσιαστικότερη τραπεζική και πολιτική ένωση, παρόλα αυτά αυτό απαιτεί χρόνο συνεχή προσπάθεια καθώς και συνεργασία. Αρκετοί Ευρωπαίοι βουλευτές θεωρούν ότι μέσω των μηχανισμών σταθερότητας χάνεται η εθνική κυριαρχία των μελών της ένωσης, κάτι το οποίο φέρει και αλλαγές στην πολιτική στρατηγική της εκάστοτε χώρας. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια η τρόικα είναι το όργανο που ασκεί πολιτική στις χρεωμένες χώρες προκαλώντας την έντονη δυσαρέσκεια του κόσμου. Οι λύσεις που προτείνονται από μέρους της δεν είναι καθόλου ρεαλιστικές και ορθολογικές καθώς υπάρχει έντονα το στοιχείο της τεχνοκρατικής προσέγγισης, παραμερίζοντας

τον ανθρώπινο παράγοντα, αυτό προκαλεί αντίθετα αποτελέσματα από τα προσδοκώμενα. Κλείνοντας παρατηρείται ότι η μεγαλύτερη αγορά της ένωσης δηλαδή η Γερμανία λειτουργεί ως κέντρο και οι υπόλοιπες χώρες ως περιφέρεια, κάτι το οποίο δημιουργεί ανισορροπίες, ανισότητες και διαχωρισμούς στην επικοινωνία μεταξύ των κρατών. Στόχος της Συμφωνίας της ΕΕ είναι η ομαδική συνεργασία των κρατών της με σκοπό την αύξηση του επιπέδου της ευημερίας μεταξύ των κρατών της, κάτι το οποίο δεν φαίνεται στην πράξη την τελευταία πενταετία καθώς τα ισχυρά κράτη λειτουργούν ως άτομα και όχι ως ομάδα. Το μέλλον θα δείξει αν το ευρώ και η ένωση θα καταφέρουν να επιβιώσουν μέσα στην πολυπλοκότητα που δημιούργησαν.

Πληθαίνουν οι φωνές αυτών που πιστεύουν ότι οι μηχανισμοί διάσωσης δεν είναι μονόδρομος για την επίλυση του προβλήματος της κρίσης χρέους της Ευρωζώνης. Υπάρχει λοιπόν και η αισιόδοξη, εναλλακτική πλευρά απόψεων που δείχνει μια πιο

ρεαλιστική αντίληψη για το θέμα εμφανίζοντας μια πιο ορθολογική αντιμετώπιση του σε βάθος χρόνου.

3.5 Εναλλακτικές προτάσεις βιωσιμότητας των χρεών των χωρών της Ευρωζώνης

1. **Απευθείας χρηματοδότηση των τραπεζών των χωρών της ζώνης που αντιμετωπίζουν πρόβλημα και τραπεζική εποπτεία.** Είναι μια λύση η οποία θα απελευθερώσει την

ρευστότητα στις τράπεζες και θα ωθήσει τις οικονομίες σε επιχειρηματική ανάπτυξη. Αντίθετα, σήμερα χρειάζεται η συγκατάθεση των υπολοίπων χωρών της ζώνης προκειμένου να υπάρξει η όποια οικονομική βοήθεια. Επιπλέον θα πρέπει να αυξηθούν οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας έτσι ώστε να υπάρχει ένα ενιαίο ανεξάρτητο εποπτικό και ελεγκτικό όργανο των τραπεζών της ζώνης στο πρόσωπο αυτής.

2. **Λιγότερα μέτρα λιτότητας, περισσότερες επενδύσεις.** Πολλοί είναι οι οικονομολόγοι που πιστεύουν, μεταξύ των οποίων και ο Paul Krugman (Πόλ Κρούγκμαν) ότι η λιτότητα μέσω της συνεχούς αύξησης της φορολογίας και της ταυτόχρονης μείωσης των κρατικών δαπανών μόνο καλό δεν κάνει στις χώρες που εφαρμόζουν το πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής. Αντίθετα αυξάνει με γεωμετρική πρόοδο την ανεργία, μειώνει τις αποταμιεύσεις, μειώνει τα δημόσια έσοδα καθώς η πολίτες δεν δύνανται να πληρώσουν, επιχειρήσεις κλείνουν, οι τράπεζες χρειάζονται ανακεφαλαιοποίηση λόγω των τρυπών από την μη εξυπηρέτηση των επισφαλών δανείων και τέλος μειώνονται οι μισθοί καθώς οι επιχειρηματίες δεν είναι σε θέση να καλύψουν τις εισφορές των εργαζομένων τους και το κυριότερο δεν υπάρχουν επενδύσεις. Σύμφωνα με μελέτες και έρευνες όσα προγράμματα λιτότητας εφαρμόστηκαν σε χώρες που ζήτησαν βοήθεια από το ΔΝΤ, το αποτέλεσμα ήταν η καταστροφή των οικονομιών τους. Αυτό που πιστεύει λοιπόν ο Paul Krugman είναι ότι αν τα κράτη στραφούν σε μια πολιτική αναπτυξιακή, θα δώσουν ώθηση προς τα πάνω στις οικονομίες τους, πιο απλά αν υπάρξουν κρατικές επενδύσεις σε δημόσια έργα μελλοντικής σημασίας όπως δρόμοι, ναυπηγεία, πανεπιστημιακά ιδρύματα, σιδηρόδρομοι, λιμένες, αεροδρόμια, πάρκα, τουριστικά θέρετρα κτλ θα

δημιουργήσουν χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας για τις παρούσες και μετέπειτα γενιές καθώς η επιμέρους κατασκευή αυτών θα δημιουργήσει ανάπτυξη και απασχόληση τόσο κατά τη διάρκεια κατασκευής τους όσο και μελλοντικά έμμεση ανάπτυξη στις περιοχές γύρω από τον άξονα κατασκευής τους. Άμεσα λοιπόν υπάρχει τρύπα στα δημόσια έσοδα, έμμεσα όμως σε μελλοντικό χρόνο γίνεται απόσβεση και υπάρχει κέρδος. Πέρα από αυτό το κομμάτι ένα σταθερό και ελκυστικό επιχειρηματικό και φορολογικό πλαίσιο θα προσελκύσει επενδύσεις τόσο ξένες όσο και εγχώριες. Επιπλέον ένα δίκαιο φορολογικό σύστημα για φυσικά πρόσωπα και ελεύθερους επαγγελματίες θα αυξήσει τα δημόσια έσοδα των κρατών καθώς οι πολίτες θα μπορούν να ανταπεξέρχονται στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Τέλος αν υπάρχουν επενδύσεις σε μια οικονομία, υπάρχουν και αποταμιεύσεις άρα ρευστότητα στις τράπεζες, επομένως δεν υπάρχει ανάγκη κεφαλαιοποιήσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό, κάτι το οποίο μειώνει τόσο το δημόσιο χρέος όσο και το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού, άρα επιτυγχάνεται η εύρυθμη λειτουργία του γενικότερου οικονομικού κλίματος της εκάστοτε χώρας.

3. **Αύξηση της ανταγωνιστικότητας.** Αυτό μπορεί να συμβεί τόσο μείωση των τιμών(εσωτερική υποτίμηση), όσο και με την μείωση των ασφαλιστικών εισφορών των εργοδοτών. Η όποια απώλεια δημοσίων εσόδων από τις ασφαλιστικές εισφορές μπορεί να καλυφθεί με ενδεχόμενη αύξηση του ΦΠΑ προσαρμοσμένη στην τιμή και στο είδος των προϊόντων έτσι ώστε να μην επιβαρυνθεί ο καταναλωτής. Το συγκεκριμένο παράδειγμα έγινε με επιτυχία τόσο στην Γερμανία όσο και στην Γαλλία. Την ίδια στάση ακολουθεί και η Πορτογαλία τα τελευταία χρόνια.
4. **Δημοσιονομική Ένωση.** Πρόκειται για πρόταση βαθύτερης και ουσιαστικότερης ενοποίησης με απώτερο σκοπό την χάραξη ενιαίων πολιτικών και κατευθύνσεων μεταξύ των κρατών. Το συγκεκριμένο εγχείρημα βέβαια απαιτεί, πολύπλοκες νομικές διαδικασίες και τροποποιήσεις, χρόνο, τραπεζική ένωση, περαιτέρω ελάττωση των αρμοδιοτήτων των εγχώριων κυβερνήσεων, είναι στην ουσία ένα προπαρασκευαστικό στάδιο της ομοσπονδοποίησης των κρατών της ένωσης.
5. **Ευρωμόλογα.** Είναι μια λύση που συζητείται από πολλούς ευρωβουλευτές και ειδικούς. Σίγουρα θα βοηθούσε στην βιωσιμότητα των χρεών των χωρών υπό επιτήρηση όπως η Ελλάδα, Πορτογαλία, Κύπρος κτλ. καθώς δεν θα πληρώνονταν ατομικά οι τόκοι των δανείων υποστήριξης (κάτι το οποίο συμβαίνει σήμερα τόσο με τον EFSF όσο και με τον ESM) αλλά μαζικά από όλες της χώρες της ευρωζώνης. Βέβαια αντίθετοι στο όλο εγχείρημα είναι οι αρχηγοί δυνατών οικονομιών μεταξύ των οποίων και η Γερμανία καθώς θεωρούν ότι έτσι θα υπάρξει ανισορροπία μεταξύ των χρεών των χωρών καθώς και ηθικός κίνδυνος. Βέβαια το πώς μια ένωση όπως η ΕΕ πρέπει να

δρα μαζικά και αλληλέγγυα σε όλα τα θέματα και στο συγκεκριμένο να υπάρχει ηθικός κίνδυνος είναι ένα ερώτημα πολλών πολιτών.

- 6. Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο.** Στις 20 Οκτωβρίου 2011 το Αυστριακό Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών δημοσίευσε ένα άρθρο που προτείνει τη μετατροπή του EFSF σε ένα Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο(ENT) που θα μπορούσε να προσφέρει στις κυβερνήσεις(κατόχους) με σταθερό επιτόκιο ευρωομολόγων σε ποσοστό ελαφρώς κάτω από την μεσοπρόθεσμη ανάπτυξη. Τα ομόλογα αυτά δεν θα είναι διαπραγματεύσιμα, αλλά θα μπορούν να είναι στην κατοχή των επενδυτών μαζί με το ENT, και να ρευστοποιηθούν ανά πάσα στιγμή. Με δεδομένη την υποστήριξη της Ευρωζώνης και της ΕΚΤ η ONE θα μπορούσε να επιτύχει κάλλιστα μια εξίσου ισχυρή θέση έναντι των χρηματοοικονομικών επενδυτών όπως η ΗΠΑ όπου η ομοσπονδιακή τράπεζα υποστηρίζει κρατικά ομόλογα σε απεριόριστο βαθμό. Για να διασφαλιστεί η δημοσιονομική πειθαρχία, παρά την έλλειψη πίεσης από την αγορά, το ENT θα λειτουργεί με βάση αυστηρούς κανόνες, και θα παρέχει κεφάλαια μόνο σε όσες χώρες πληρούν τις απαραίτητες δημοσιονομικές και μακροοικονομικές προϋποθέσεις. Σύμφωνα με την οικονομετρική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε στην έρευνα προκύπτει ότι αν τα μακροπρόθεσμα επιτόκια δανεισμού σταθεροποιηθούν στο 1,5% με 3% τότε το ΑΕΠ στις χώρες της Ευρωζώνης θα αναπτύσσεται με 5% παραπάνω από τις επίσημες προβλέψεις που αφορούν το 2015.Την ίδια στιγμή τα επίπεδα των δημοσίων χρεών θα είναι αρκετά χαμηλότερα, π.χ. το χρέος της Ελλάδας μπορεί να φτάσει κάτω από 110% του ΑΕΠ, 40% χαμηλότερα από την αρχική πρόβλεψη. Κλείνοντας, τα πιστωτικά ιδρύματα δεν θα επωφελούνται από την ΕΚΤ, όπως σήμερα καθώς δεν θα δανείζονται με χαμηλά επιτόκια, και έπειτα θα επανεπενδύουν με υψηλά.

3.6 Απόψεις

- 1. Παραβίαση άρθρων της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.** Άρθρα στην αρχική τους μορφή αναφέρουν ότι απαγορεύεται η παροχή οικονομικής βοήθειας μεταξύ των χωρών της Ένωσης σε περίπτωση κρίσης χρέους ή χρεοκοπίας(bail-out).Η όποια βοήθεια λύνεται σε εθνικό επίπεδο(bail-in) είτε στις διεθνείς αγορές και εκτός κοινοτικού πλαισίου. Παρόλα αυτά τα προαναφερθέντα δεν ισχύουν καθώς στην πράξη πλέον ισχύει η διάσωση μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης(bail-out) μέσω των μηχανισμών EFSF και ESM μετά από τις απαραίτητες νομικές τροποποιήσεις άρθρων της Συνθήκης.
- 2. Αλλοίωση της πραγματικής πιστοληπτικής ικανότητας των χωρών με κρίση χρέους στην περιοχή της Ευρώπης.** Δεν είναι λίγοι αυτοί

που αμφισβητούν την εγκυρότητα των στοιχείων των μεγαλύτερων οίκων αξιολόγησης όπως οι Standard & Poors, Moody's, Fitch καθώς πιστεύουν ότι αξιολογήσεις ήταν τεχνητές και υποκινούμενες από μεγάλα επενδυτικά funds προκειμένου να προκληθεί αστάθεια στην παγκόσμια αγορά και γενικότερα στην περιοχή της Ευρωζώνης. Άλλοι θεωρούν ότι κρύβονται γεωπολιτικά παιχνίδια επιρροής και στρατηγικής των δυνατών χωρών της ζώνης προς τις αδύναμες, αλλά μέχρι σήμερα δεν έχει αποδειχθεί κάτι το ουσιαστικό. Το τελευταίο σενάριο είναι ότι η συγκεκριμένη αλλοίωση πραγματοποιήθηκε μετά την κρίση φούσκας ακινήτων των ΗΠΑ το 2008, με τις τελευταίες να προσπαθούν να διοχετεύσουν το χρέος της κρίσης σε περιοχές όπως

η Ευρωζώνη προκειμένου να μην ενδεχόμενα μελλοντικά προβλήματα ελλειμμάτων στον ομοσπονδιακό κρατικό τους προϋπολογισμό.

3. Διάλυση της Ευρωζώνης ή

βαθύτερη ενοποίηση. Είναι μια άποψη πολλών πολιτικών αναλυτών, βουλευτών και οικονομολόγων καθώς πλέον το ύψος των δημοσίων χρεών των περισσότερων χωρών είναι πολύ παραπάνω από το όριο σύνδεσης μιας χώρας στην ένωση (60% του ΑΕΠ) με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγάλη ανεργία, υψηλά επιτόκια δανεισμού, βοήθεια από δυνατές οικονομίες της ζώνης και του ΔΝΤ (bail-out). Είναι προφανές ότι το συγκεκριμένο μοντέλο πολιτικής δεν είναι ιδιαίτερα αισιόδοξο για το μέλλον καθώς τα στοιχεία αναμένονται ακόμα πιο αποθαρρυντικά, παρόλα αυτά υπάρχει η αντίθετη άποψη από τους δανειστές ότι το πρόγραμμα θα πετύχει το στόχο του. Η βαθύτερη ενοποίηση είναι μια λύση που θα λύσει πολιτικά, δημοσιονομικά και όποια τραπεζικά προβλήματα. Βέβαια υπάρχει αρκετά μεγάλο χάσμα μεταξύ των επιμέρους χωρών καθώς δεν βρίσκονται όλες στο ίδιο επίπεδο ανάπτυξης και ωριμότητας για μια τέτοιου είδους κίνηση. Ακόμη το συγκεκριμένο εγχείρημα χρειάζεται τόσο χρόνο όσο και πολλές νομικές τροποποιήσεις. Κλείνοντας πρέπει να προβλεφθούν επίσης οι όποιες κοινωνικές αντιδράσεις αλλοίωσης της εγχώριας πολιτιστικής και εθνικής ταυτότητας των χωρών και να αντιμετωπιστούν με τον πιο αποτελεσματικό και ανώδυνο τρόπο.

Είναι ξεκάθαρο ότι μια βαθύτερη ενοποίηση είναι ένα βήμα πριν την ομοσπονδοποίηση της Ένωσης.

4. **Αλλοιωμένα στοιχεία εθνικών στατιστικών.** Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι εκείνο της Ελλάδας όπου το δημοσιονομικό έλλειμμα το 2009 ήταν μεταξύ 7-9%, στην συνέχεια εκτοξεύθηκε στο 12.7% και τελικά έφτασε το 15.4%.

Αντίθετα το παράδειγμα χώρας που αντιμετώπισε συλλογικά, κοινωνικά και ορθολογικά το πρόβλημα της κρίσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είναι εκείνο της Ισλανδίας η οποία κατάφερε να παραμείνει αξιόπιστη, σταθερή τόσο οικονομικά όσο και πολιτικά αποδίδοντας πραγματική δικαιοσύνη στους υπαίτιους διαχειριστές της. Ακολουθεί επιμέρους ανάλυση της χώρας αυτής που για πολλούς δεν είναι καν γνωστή τόσο ως ύπαρξη όσο και ως οικονομία.

Κεφάλαιο 4^ο

4.1 Ισλανδία

Η Ισλανδία είναι μια νησιωτική χώρα που βρίσκεται στον βόρειο Ατλαντικό Ωκεανό. Έχει έκταση 103.000 τετραγωνικά χλμ και πληθυσμό 320.000 κατοίκους. Συνορεύει στα

ανατολικά με τη Νορβηγία, στα νοτιοανατολικά με τα Νησιά Φερόε και το Ηνωμένο Βασίλειο και στα δυτικά με τον Καναδά. Πρωτεύουσα της είναι το Ρέϋκιαβικ. Από γεωλογικής πλευράς είναι ηφαιστειογενής.

Μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα η Ισλανδία ήταν από τις λιγότερο αναπτυγμένες οικονομίες παγκοσμίως. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και την παροχή οικονομικής βοήθειας από τις ΗΠΑ μέσω του σχεδίου Μάρσαλ αναπτύχθηκε με ταχείς ρυθμούς και έφτασε την τελευταία εικοσαετία να είναι μια από τις πιο ανεπτυγμένες χώρες σε παγκόσμια κλίμακα, με εξαιρετικό κράτος πρόνοιας, εξαιρετική εκπαίδευση και ένα από τα καλύτερα επίπεδα ζωής παγκοσμίως. Το πολίτευμα της είναι η δημοκρατία και εφαρμόζεται και στις πράξεις, όχι μόνο στην θεωρία όπως ισχύει σε πολλές χώρες του δυτικού κόσμου.

Η οικονομία της χώρας βασίζεται στην ελεύθερη αγορά και στην χαμηλή φορολογία των επιχειρήσεων κάτι το οποίο βοηθά στην ανάπτυξη και βιωσιμότητα της εγχώριας επιχειρηματικότητας. Πολιτικά είναι ανεξάρτητη, δεν ανήκει δηλαδή στην ΕΕ, παρόλο το ότι έχει κατατεθεί αίτηση προσχώρησης. Αντίθετα ανήκει στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο(ΕΟΧ) και στην Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών(ΕΖΕΣ).Ο ΕΟΧ είναι μία οικονομική ένωση χωρών όπου υπάρχει ελεύθερη διακίνηση προϊόντων, υπηρεσιών, ανθρώπινου δυναμικού όπως επίσης και η σύναψη άλλων διμερών διακρατικών συμφωνιών. Η ΕΖΕΣ είναι μια ένωση χωρών όπου πραγματοποιούνται οικονομικές και εμπορικές συναλλαγές χωρίς δασμούς ή άλλους περιορισμούς .Μέλη της ΕΖΕΣ είναι η Ισλανδία, η Ελβετία, η Νορβηγία και το Λιχτενστάιν. Η ανεργία της Ισλανδίας είναι σχετικά χαμηλή(5.6%) και το δημόσιο χρέος της αγγίζει το 96.2% με συνεχείς τάσεις καθόδου. Νόμισμα της είναι η Κορώνα Ισλανδίας.

Το 2008 ήταν μια από τις χειρότερες χρονιές, ίσως και η χειρότερη χρονιά για την οικονομία της χώρας καθώς υπήρξε κατάρρευση του τραπεζικού συστήματος, με πολιτικές αναταραχές, μετανάστευση, δέσμευση ξένων κεφαλαίων και κρίση αξιοπιστίας της παγκόσμιας επενδυτικής αγοράς. Παρόλα αυτά ακόμη και σήμερα το σύστημα πολιτικό και τραπεζικό παραμένει ένα από τα πιο αξιόπιστα παγκοσμίως.

4.2 Ισλανδική Τραπεζική Κρίση

Η Ισλανδική τραπεζική κρίση αποτελεί ένα οικονομικό και πολιτικό γεγονός, ίσως το χειρότερο στη σύγχρονη παγκόσμια οικονομική ιστορία. Ξεκίνησε το 2008, από τις τρεις μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας. Αυτές είναι η Glitnir Bank, η Landsbanki, και η Kaupthing καθώς οι τελευταίες δεν ήταν σε θέση να αποπληρώσουν τα βραχυπρόθεσμα χρέη τους. Επιπλέον υπήρχε και φόβος μαζικής εκροής

καταθέσεων τόσο από τα εγχώρια καταστήματα τους όσο και από τα καταστήματα των θυγατρικών τους σε Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

Στο τελευταίο τρίμηνο του 2008 υπήρξαν σημαντικές εξελίξεις στο τραπεζικό σύστημα της Ισλανδίας. Οι τρεις μεγαλύτερες ιδιωτικές τράπεζες

χρειάζονται ανακεφαλαιοποίηση για να χρηματοδοτήσουν χρέη και καταθέσεις. Επικρατεί αρχικά σενάριο κρατικοποίησης της Glitnir. Ακολουθεί η Landsbanki και η Kaupthing. Τελικά όλες μπαίνουν σε διαδικασία εκκαθάρισης με την

χρηματοοικονομική εποπτική αρχή να ορίζει τους εκκαθαριστές υπεύθυνους για την διαχείριση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Φουντώνουν τα σενάρια περι κατάρρευσης του τραπεζικού συστήματος και χρεοκοπίας της χώρας. Παρόλα αυτά η κυβέρνηση της χώρας διαβεβαιώνει ότι δεν υπάρχει καμία περίπτωση να χρεοκοπήσει η χώρα.

Το δημόσιο χρέος της χώρας στο τέλος του δευτέρου τετραμήνου του 2008 αγγίζει τα 50 δις € και είναι 5 φορές μεγαλύτερο του ΑΕΠ της χώρας του 2007. Το 80% του χρέους ανήκει στον τραπεζικό τομέα. Η εμπορική αξία των ακινήτων των τριών τραπεζών είναι γύρω στα 90 δις € και 11 φορές πάνω από το ΑΕΠ της χώρας και ως εκ τούτου η Ισλανδική Κεντρική Τράπεζα δεν πρόκειται να χρηματοδοτήσει τα χρέη των τραπεζών καθώς μόνο η εκκαθάριση των ακινήτων τους υπερκαλύπτει τα χρέη τους.

Επιπλέον βάσει τροποποίησης του νομοθετικού πλαισίου περί πτώχευσης τραπεζικών ιδρυμάτων αναφέρεται ότι τα εγχώρια περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού των τραπεζών δεν ρευστοποιούνται αλλά περνούν σε δημόσια ιδιοκτησία προκειμένου να υπάρξει διασφάλιση των εγχωρίων καταθέσεων. Η όποια ρευστοποίηση και εκκαθάριση μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο από τα καταστήματα των θυγατρικών του εξωτερικού.

Ωστόσο η κρίση προκάλεσε σοβαρές αναταράξεις στην Ισλανδική οικονομία. Το εθνικό νόμισμα υποτιμήθηκε πάνω από 35% έναντι του ευρώ και η πιστοληπτική ικανότητα της χώρας υποβαθμίστηκε μέσα σε δύο εβδομάδες από τους μεγαλύτερους διεθνείς οίκους αξιολόγησης. Το ΑΕΠ της χώρας συρρικνώθηκε κατά 5.5% και η χώρα εισέρχεται σε μια βαθιά εποχή ύφεσης. Όλα τα παραπάνω συνέβησαν το πρώτο μισό του 2010. Ακόμη πάνω από 500.000 ξένοι καταθέτες βρήκαν τις καταθέσεις τους παγωμένες καθώς εκείνη την περίοδο τα υποκαταστήματα των ισλανδικών τραπεζών σε Ολλανδία και

KAUPTHING

Ηνωμένο Βασίλειο βρίσκονταν σε διαδικασία εκκαθάρισης. Έτσι δημιουργήθηκε διπλωματικό επεισόδιο μεταξύ της Ισλανδίας και των παραπάνω χωρών καθώς δεν υπήρχε διακρατική διασφάλιση καταθέσεων.

4.3 Μέτρα Αντιμετώπισης της Κρίσης

Τα μέτρα τα οποία λήφθηκαν από την κυβερνητική ηγεσία για την αντιμετώπιση της κρίσης είναι:

1. Υποτίμηση εθνικού νομίσματος με στόχο την αύξηση των εξαγωγών
2. Ενεργοποίηση δανειακής βοήθειας από το ΔΝΤ(1.5 δις €) και 2.1 δις € από χώρες της Βαλτικής προκειμένου να γίνει χρηματοδότηση των ελλειμμάτων του προϋπολογισμού με την ταυτόχρονη επανίδρυση των τραπεζικών ιδρυμάτων.
3. Ενεργοποίηση της πληρωμής των δανείων ελαχίστων εγγυημένων καταθέσεων(1.2 δις € από την Γερμανία)ενώ απορρίφθηκε βοήθεια 3.4 δις € από Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν οι ελάχιστες εγγυημένες καταθέσεις ξένων κεφαλαίων οι οποίες χάθηκαν λόγω της χρεοκοπίας του τραπεζικού συστήματος.

Η λήξη του πακέτου διάσωσης της τραπεζικής οικονομίας έληξε στις 31 Αυγούστου του 2011 όπου ήταν και η επίσημη ημερομηνία λήξης της οικονομικής βοήθειας. Στην συνέχεια η χώρα ξεκινά να βγαίνει στις αγορές εκδίδοντας ομόλογα βραχυπρόθεσμης διάρκειας στο πρώτο μισό του 2012. Η ανεργία αρχίζει την καθοδική πορεία μαζί με την ταυτόχρονη κάθοδο του δημοσίου χρέους. Η περίοδος της ύφεσης αποτελεί πια παρελθόν και αρχίζουν τα σημάδια ανάκαμψης. Η διασφάλιση των καταθέσεων τόσο των εγχώριων όσο και των ξένων έχει πλέον επιτευχθεί. Επανέρχεται η εμπιστοσύνη από τις αγορές και τα επιτόκια δανεισμού φθάνουν σε λογικά επίπεδα. Το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού από το 10% του 2010 φτάνει στο 3.4% του ΑΕΠ το 2012. Ο πληθωρισμός αγγίζει το 6% τον Ιανουάριο του 2013. Επίσης, το πολιτικό και επιχειρηματικό κλίμα είναι πλέον σταθερά κάτι το οποίο συναινεί για περαιτέρω ανάπτυξη της Ισλανδικής Οικονομίας στο μέλλον. Τέλος οι όποιοι υπαίτιοι τραπεζίτες και πολιτικοί τιμωρήθηκαν τόσο με φυλάκιση όσο και χρηματικά. Έτσι εφαρμόστηκε στο έπακρο τόσο η αξία του κράτους δικαίου όσο και της δικαιοσύνης.

Η Ισλανδία αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση όσον αφορά τον τρόπο διαχείρισης και αντιμετώπισης της κρίσης καθώς πέρα απ το ότι αντιμετώπισε τις τράπεζες ως επιχειρήσεις και της άφησε να πτωχεύσουν, βγήκε πιο δυνατή και πιο σταθερή η οικονομία της. Επιπλέον αποδόθηκε πραγματική δικαιοσύνη σε αυτούς που ήταν υπαίτιοι για τα αίτια της κρίσης. Ακολουθούν διαγραμματικές απεικονίσεις για την πορεία της Ισλανδικής Οικονομίας:

Την τελευταία διετία το επιτόκιο δανεισμού της χώρας αγγίζει το 6%, κάτι το οποίο φαίνεται από το προηγούμενο διάγραμμα.

Η πορεία του δημοσίου χρέους εκτοξεύθηκε από το 28.5% του ΑΕΠ στο 70.5% το 2008 μετά το ξέσπασμα της κρίσης.

Η ανεργία την τελευταία διετία κυμαίνεται μεταξύ του 6-7% με τον Ιανουάριο του 2014 να κλείνει με 6.1% του οικονομικού ενεργού πληθυσμού.

SOURCE: WWW.TRADINGECONOMICS.COM | STATISTICS ICELAND

Το κόστος δανεισμού των δεκαετών ομολόγων αγγίζει το 6.75% τον Μάρτιο του 2014 από το 6.81% του προηγούμενου μήνα. Το υψηλότερο ποσοστό σημειώθηκε στο τέλος του 2011 με το ύψος του να φτάνει το 7.8%.

Ο πληθωρισμός έχει πέσει στο 2.1% το Φεβρουάριο του 2014 με το υψηλότερο

ποσοστό να αγγίζει το 6.4% τον Μάιο του 2012.

Επίλογος

Η παγκόσμια οικονομική κρίση ήταν, είναι και θα είναι ένα σημαντικό γεγονός της παγκόσμιας οικονομικής ιστορίας. Οι απόψεις, οι θεωρίες, οι αναλύσεις είναι πολλές και αόριστες, χωρίς κάποια επιστημονικά τεκμηριωμένη απάντηση ως προς τι είναι αυτό που προκαλεί τις κρίσεις χρέους. Η Ευρώπη είναι μια από τις περιοχές που επλήγησαν σε μεγάλο βαθμό καθώς αρκετές χώρες της δεν ήταν έτοιμες για ένα τέτοιου βεληνεκούς γεγονός. Οι συνέπειες πολλές και οδυνηρές, όπως μειώσεις μισθών, απολύσεις, ανεργία και βαθιά ύφεση. Θεσμοί όπως η δημοκρατία αμφισβητούνται, η εμπιστοσύνη των πολιτών προς την ανώτατη πολιτική ηγεσία έχει πλέον κλονιστεί, δεν υπάρχει ελπίδα για το μέλλον ιδίως από τις νεαρές ηλικίες οι οποίες στρέφονται προς την μετανάστευση. Η δύναμη και η επιρροή του ευρώ δεν κατέστη δυνατή στο να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που προκλήθηκαν. Η ΕΕ αμφισβητείται ως προς την ενότητα, την αλληλεγγύη και την ανεξαρτησία μεταξύ των χωρών της. Οι δυνατές οικονομίες της ένωσης δανείζουν τις πληγείσες και χρεωμένες χώρες της, περιορίζοντας όμως την εξωτερική τους κυριαρχία και επιδρώντας στην εσωτερική τους πολιτική. Κοινός σκοπός και στόχος είναι η σταθερότητα των τραπεζών και της συναλλαγματικής ισοτιμίας του κοινού νομίσματος. Είναι προφανές ότι πλέον η πολιτικές δεν ασκούνται από τους πολίτες αλλά από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που κάθε τόσο εμφανίζουν ζημιές και

χρειάζονται ανακεφαλαιοποιήσεις, οι οποίες πραγματοποιούνται από τους κρατικούς προϋπολογισμούς, με αποτέλεσμα να υπάρχουν ανισορροπίες στις κρατικές δαπάνες οι οποίες εν συνεχεία καλύπτονται μέσω της αυξημένης φορολογίας. Το ερώτημα είναι μέχρι πότε θα συμβαίνει αυτό; Δεν λαμβάνεται καμία ευθύνη από κανένα πολιτικό πρόσωπο σχετικά με την κακοδιαχείριση των κρατικών δαπανών και την διαρκή χρηματοδότηση των τραπεζών. Είναι εμφανές ότι προβλήματα τέτοιου είδους αντιμετωπίζονται μαζικά με συνεργασία και όχι ατομικά όπως συμβαίνει μεταξύ των χωρών της ΕΕ. Ωστόσο δεν συμβαίνει το ίδιο και με την τραπεζική κρίση της Ισλανδίας, η οποία αντέδρασε παραδειγματικά δημοκρατικά και συλλογικά στην αντιμετώπιση του προβλήματος. Η χώρα αντιμετώπισε τις τράπεζες σαν επιχειρήσεις, όπως ακριβώς θα έπρεπε να τις αντιμετωπίσουν και οι υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης. Αντιμέτωπισε τους πολίτες της σαν ανθρώπινα όντα και όχι ως αριθμούς, απέδωσε δικαιοσύνη σε αυτούς που ήταν υπαίτιοι για το πρόβλημα ανεξαρτήτως κοινωνικής δύναμης και τάξης ,κατάφερε να προχωρήσει μπροστά και να βγει πιο δυνατή και ενωμένη από όλη αυτή την διαδικασία. Γιατί λοιπόν όλες οι χώρες να μην ακολουθήσουν το παράδειγμα της; Ποιο είναι οι λόγοι εκτός από οικονομικούς; Πολιτικοί, στρατηγικοί, συμφεροντολογικοί, κοινωνικοί, κουλτούρας; Το μέλλον θα δείξει. Αυτό είναι το μόνο σίγουρο.

Βιβλιογραφία

Δαλαμάγκας Β., Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική , Εκδόσεις Κριτική, 2010

Χρηστίδης Ι., Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις , Εκδόσεις ΔΚ , 2006

Γεωγακοπούλου Θ., Λιανού Θ., Μπένου Θ., Τσεκούρα Γ., Χατζηπροκοπίου Μ., Χρήστου Γ., Εισαγωγή στην Πολιτική Οικονομία, Εκδόσεις Γ. Μπένου, 2007

Πηγές από το Διαδίκτυο

European Union, (http://en.wikipedia.org/wiki/European_Union, τελευταία πρόσβαση στις 18/1/2014)

Eurozone , (<http://en.wikipedia.org/wiki/Eurozone> , τελευταία πρόσβαση στις 24/1/2014)

Eurozone crisis , (http://en.wikipedia.org/wiki/Eurozone_crisis , τελευταία πρόσβαση στις 28/1/2014)

European Financial Stability Facility , (<http://en.wikipedia.org/wiki/EFSF> , τελευταία πρόσβαση στις 4/2/2014)

European Financial Stabilisation Mechanism , (http://en.wikipedia.org/wiki/European_Financial_Stabilisation_Mechanism , τελευταία πρόσβαση στις 16/2/2014)

European Stability Mechanism , (http://en.wikipedia.org/wiki/European_Stability_Mechanism , τελευταία πρόσβαση στις 22/2/2014)

Iceland, (<http://en.wikipedia.org/wiki/Iceland> , τελευταία πρόσβαση στις 24/2/2014)

2008-11 Iceland financial crisis, (http://en.wikipedia.org/wiki/2008%E2%80%9311_Icelandic_financial_crisis , τελευταία πρόσβαση στις 26/2/2014)

Eurostat,

(<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>,
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes> ,
τελευταία πρόσβαση στις 28/2/2014)

Trading Economics, (<http://www.tradingeconomics.com/> ,
<http://www.tradingeconomics.com/indicators> , τελευταία πρόσβαση
στις 4/3/2014)

Εικόνες

Οι περισσότερες εικόνες (διαγράμματα και μη)της πτυχιακής εργασίας έχουν βρεθεί από το διαδίκτυο.

